

UDKAST - udsendt 19. september 2016

**Forslag
til**

Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse
(Nye muligheder for visse anlæg og indretninger på klitfredede arealer og inden for strandbeskyttelseslinjen samt inden for sø- og åbeskyttelseslinjen)

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1578 af 8. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. Fodnoten til lovens titel affattes således:

” 1) ”Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, EF-Tidende 1992, nr. L 206, s. 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, s. 193, og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2010, nr. L 20, s. 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, s. 193.”

2. § 8, stk. 1 affattes således:

” **§ 8.** Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må f. eks. ikke placeres bebyggelse, etableres beplantning og ske terrænændringer, herunder etableres hegn eller placeres campingvogne og lignende, og arealerne må ikke afgræsses. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

3. Efter § 8 indsættes:

” **§ 8a.** Forbuddet i § 8, stk. 1 gælder ikke for

- 1) foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, der udføres efter § 53,
- 2) landbrugsmæssig drift, herunder græsning, på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning,
- 3) sædvanlig hegning på de i nr. 2 nævnte arealer,
- 4) genplantning af skovarealer og beplantning i lovligt eksisterende haver,
- 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,
- 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang, og
- 7) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning.

Stk. 2. Ved haver forstås bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der er undergivet en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt.”

4. § 15 affattes således:

” § 15. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder eller af de arealer, der ligger mellem strandbredden og den i stk. 2, nævnte strandbeskyttelseslinje. Der må f. eks. ikke placeres bebyggelse, etableres beplantning og ske terrænændringer, herunder etableres hegn eller placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljø- og fødevareministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse. ”

5. Efter § 15 indsættes § 15a og § 15b:

” § 15a. Forbuddet i § 15, stk. 1 gælder ikke for

- 1) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
- 2) genplantning af skovarealer og beplantning i lovligt eksisterende haver,
- 3) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme,
- 4) bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål,
- 5) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang,
- 6) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning,

- 7) arealoverførsel i jordbrugserhvervet ved mageskifte eller ved salg af mindre jordlodder på op til 2 ha,
- 8) plantning af få enkeltstående træer uden for haver,
- 9) kyststrækninger, der er klitfredede, jf. §§ 8 og 9, og
- 10) læskure til græssende dyr til brug for kogræsserlaug og tilsvarende foreninger og til dyrehold i forbindelse med naturpleje, jf. stk. 5.

Stk. 2. Uanset forbuddet i § 15, stk. 1, kan en bolig genopføres på en eksisterende sokkel, hvis boligen har samme dimensioner som den bolig, den erstatter.

Stk. 3. I lovligt eksisterende haver, jf. stk. 4, kan der uanset forbuddet i § 15, stk. 1, placeres mindre installationer og faciliteter i tilknytning til boligen og højst 15 m fra denne, som en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede, et mindre skur på op til 10 m² samt sandkasse og andre legeredskaber. På tilsvarende måde kan opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger.

Stk. 4. Ved haver forstås bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der undergives en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt.

Stk. 5. Placering af læskure som nævnt i stk. 1, nr. 10, må kun ske efter forudgående anmeldelse til miljø- og fødevareministeren. Miljø- og fødevareministeren skal påse, at betingelserne efter stk. 1, nr. 10 er opfyldt. Såfremt miljø- og fødevareministeren ikke har gjort indsigelse inden 2 uger fra den dag, anmeldelsen er modtaget, kan læskurene opstilles.

§ 15b. Forbuddet i § 15, stk. 1 gælder ikke for havneanlæg, dvs. moler, bolværker og lignende, samt for arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål for så vidt angår placering og udvidelse af bebyggelse og anlæg og lignende til havneformål.

Stk. 2. Forbuddet i § 15, stk. 1 gælder ikke i følgende tilfælde, uanset om der er tale om havneformål:

- 1) placering og udvidelse af klubhuse, opbevaringsskure, omklædningsfaciliteter samt anlæg og indretninger til brug for foreninger og klubber med tilknytning til havet og kysten, f.eks. roklubber, sejlkubber, lystfiskerforeninger og kajakklubber og lignende,
- 2) placering og udvidelse af mindre anlæg, som f.eks. legepladser, shelters, bålhytter, madpakkehytter og bålpladser til brug for børneinstitutioner, daginstitutioner og folkeskoler og lignende, og
- 3) ændret anvendelse af overflødiggjorte havnebygninger til formål, der kan fremme turismen.”

6. I § 16 indsættes efter stk. 2:

”*Stk. 3.* I lovligt eksisterende haver, jf. § 8a, stk. 2, og § 15a, stk. 4, kan der uanset forbuddet i § 16, stk. 1, placeres mindre installationer og anlæg i tilknytning til boligen og højst 15 m fra denne, som en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede, et mindre skur på op til 10 m² samt sandkasse og andre legeredskaber. På tilsvarende måde kan opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger.”

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

7. § 65, stk. 1, 2 og 4, ophæves.

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 1 og 2, og stk. 5-7 bliver stk. 3-5.

8. Efter § 65a indsættes:

” § 65b. Miljø- og fødevarerministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1 og § 15, stk. 1.

Stk. 2. Miljø- og fødevarerministeren kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8 og § 15, når det er nødvendigt for at realisere en lokalplan om udbygning med vindmøller i overensstemmelse med kommuneplanlægningen.

Stk. 3. Miljø- og fødevarerministeren kan gøre undtagelse fra § 15, stk. 1, til

- 1) mindre bygninger, anlæg og installationer i haver, som nævnt i § 15a, stk. 3, men som placeres uden tilknytning til beboelsen, samt andre mindre anlæg og installationer, som f.eks. drivhuse på op til 10 m² og hævede terrasser,
- 2) udvidelse af boliger, når udvidelsen sker af hensyn til medlemmer af husstanden med funktionsnedsættelser, og der er et dokumenteret behov for en udvidelse af boligen af hensyn til denne funktionsnedsættelse,
- 3) en mindre om- eller tilbygning med henblik på modernisering og udvidelse af toilet- og bade faciliteter i eksisterende sommerhuse,
- 4) placering af en mindre bæk på egen grund også uden for haver,
- 5) udstykning af arealer i sommerhusområder eller områder med fritidshuse, hvor der er tale om flere allerede eksisterende huse på lejet grund, med henblik på selvstændig matrikulering af arealer om de enkelte huse,
- 6) kommunalbestyrelsens etablering af træfortove og lignende på strandbredden for at lette offentlighedens færdsel over stranden til havet på strande med mange besøgende, når de er udformet, så de falder naturligt ind i forhold til natur og landskab,
- 7) placering af mindre anlæg til eksisterende turismevirksomheder på virksomhedens ejendom i tilknytning til den eksisterende bebyggelse, f.eks. en pavillon, en tennisbane, en swimmingpool, en petanquebane eller borde og stole, og
- 8) placering af faciliteter til brug for eksisterende turismevirksomheders friluft- og ferieaktiviteter, som opføres uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. De nærmere regler om de nævnte faciliteter fastsættes af miljø- og fødevarerministeren.

Stk. 4. Ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervsmæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gør miljø- og fødevarerministeren undtagelse fra § 15, stk. 1, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.

Stk. 5. Miljø- og fødevarerministeren kan gøre undtagelse fra § 15, stk. 1, til placering af mindre faciliteter langs stranden for klubber, foreninger og institutioner, som f.eks. omklædningsfaciliteter, skure til opbevaring af udstyr, bålhytter, shelters og lignende i følgende tilfælde:

- a) De nævnte faciliteter skal opføres i tilknytning til eksisterende anlæg, som for eksempel en parkeringsplads eller vejnedkørsel, og
- b) arealet skal være omfattet af en lokalplan, der giver mulighed for opførelse af et nærmere bestemt antal bygninger og anlæg.

Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 3, nr. 8 og stk. 5, gælder også på arealer omfattet af § 8, stk. 1, hvis anlægget placeres på stranden.

Stk. 7. Miljø- og fødevarerministeren kan fastsætte vilkår om, at mindre faciliteter, hvortil der er meddelt dispensation efter stk. 5 og 6, der ikke har været benyttet i 3 år eller mere, skal fjernes eller overgå til andre brugere. Ministeren kan endvidere fastsætte vilkår om, at sådanne faciliteter skal stilles til rådighed for offentligheden i det omfang, dette er muligt, og ejeren af bygningen er indforstået hermed.”

9. I § 69 indsættes som stk. 3:

”Stk. 3. I en afgørelse efter stk. 1, kan miljø- og fødevareministeren efter ansøgning fra en kommune bestemme, at reglerne i § 15, stk. 1, ikke skal gælde nærmere bestemte bynære arealer i eller omkring havnen. Miljø- og fødevareministeren kan træffe én samlet afgørelse efter denne bestemmelse for den enkelte kommune. Ansøgning skal være indsendt inden 1. juni 2018.”

Stk. 3 -5 bliver herefter stk. 4-6.

10. I § 71, stk. 4, nr. 1 ændres ” § 15, stk. 4, nr. 7” til: ” 15a, stk. 1, nr. 6”.

11. § 78, stk. 4, ændres ”§ 65, stk. 1” til: ”§ 65b, stk. 1 og stk. 3-7”.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2017.

Stk. 2. Bebyggelse, anlæg og indretninger, der er opført i strid med forbuddene i § 15, stk. 1, eller § 16, stk. 1, men som vil være lovlige i henhold til bestemmelserne i §§ 15a, 15b og 16, stk. 3, kan opretholdes, uanset om de er påbudt lovliggjort efter de hidtil gældende regler i lov om naturbeskyttelse.

Stk. 3. Verserende sager om ansøgning om anlæg og indretninger mv., der vil kunne etableres uden forudgående dispensation i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 15a, 15b og 16, stk. 3, bortfalder.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

1.1 Formål – aftale om Danmark i bedre balance, juni 2016

1.2 Baggrund

2. Lovforslagets hovedindhold

2.1 Gældende ret generelt

2.2 Klitfredning og strandbeskyttelseslinjen

2.3 Undtagelser fra kravet om dispensation

2.4 Krav om dispensation

2.5 Øvrige bygge- og beskyttelseslinjer

2.6 Andre regler om naturbeskyttelse

2.7 Vurdering af en ansøgning om dispensation

2.8 Anlæg og indretninger i haver

2.8.1 Gældende ret – inden for strandbeskyttelseslinjen

2.8.2 Kravet om dispensation fjernes – krav om tilknytning

2.8.3 Lempelse af muligheden for at få dispensation

2.9 Anlæg og indretninger m.v. til rekreative formål for klubber og foreninger m.v. med tilknytning til kyst og strand og for skoler, institutioner o.l.

2.9.1 Gældende ret

2.9.2 Den foreslåede dispensationsordning – krav om tilknytning til eksisterende anlæg

2.9.3 Lokalplanpligt for visse anlæg og byggerier

2.9.4 Vilkår om fjernelse eller afgivelse til andre brugere

2.10 Anlæg og indretninger til turismevirksomheder ved kyst og strand

2.10.1 Gældende ret

2.10.2 Den foreslåede dispensationsordning – krav om tilknytning

2.11 Anlæg og indretninger på havne

2.11.1 Gældende ret

2.11.2 Den foreslåede ordning

2.12 Andre ændringer

2.12.1 Tilstandsændringer, der ikke længere kræver dispensation

2.12.2 Tilstandsændringer, hvor dispensationsmulighederne lempes

2.12.3 Forsøgsordningen for kyst- og naturturisme

2.13 Ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på og ved havne

2.13.1 Gældende ret

2.13.2 Den foreslåede ordning – kommunen skal ansøge

2.13.3 Kriterier for ophævelse af strandbeskyttelseslinjen

2.14 Sø- og åbesskyttelseslinjen – private haver

2.14.1 Gældende ret

2.14.2 Den foreslåede ordning

3. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. De administrative konsekvenser for borgere.

6. De miljømæssige konsekvenser

7. Forholdet til EU-retten

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

9. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1 Formål - aftale om Danmark i bedre balance, juni 2016

Danmark har cirka 8.000 km kyststrækning, hvor mange tusinde danskere bor i deres helårsbolig, har en feriebolig eller udøver deres erhverv. De danske kyster tiltrækker titusindvis af danske og udenlandske turister hvert år, ligesom tusindvis af danskere bruger kysterne til mange forskellige former for friluftaktiviteter.

Kysterne er i henhold til naturbeskyttelsesloven omfattet af en strandbeskyttelseslinje, og kysterne langs Skagerrak og Vesterhavet, dvs. især den jyske vestkyst, er omfattet af klitfredning. Strandbeskyttelseslinjen afgrænser en beskyttelseszone, der som hovedregel omfatter strandbredden og strækker sig 300 meter ind i landet – ved sommerhusområder dog kun 100 meter.

Klitfredningslinjen kan nogle steder strække sig op til 500 meter ind i landet. Derudover findes større og mindre arealer, der er klitfredet efter ældre sandflugtslovgivning, og som kan ligge langt fra kysten, f.eks. de store sandmiler og indlandsklitter i Nordjylland.

Både på klitfredede arealer og arealer, der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen, gælder et forbud mod at ændre tilstanden. Det betyder, at der ikke må opføres bebyggelse, til- og ombygning, opstilles campingvogne, hegnes, tilplantes, udstykkes eller ændres på terrænet. Kun hvis der er tale om et særligt tilfælde, kan man i henhold til loven få dispensation til at ændre tilstanden.

Regeringen (Venstre), Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti indgik i juni 2016 "Aftale om Danmark i bedre balance – Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet", som indebærer, at der skal ske en modernisering af lov om planlægning og justeringer i naturbeskyttelsesloven.

Aftalen indebærer, at der skal ske en administrativ forenkling og foretages en række justeringer af naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelse m.v., der skal gøre det muligt at placere flere mindre anlæg og installationer og dermed foretage forskellige tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen. Naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelseslinjen – og i mindre grad klitfredningslinjen – skal således forenkles på visse områder og lempes på en måde, der tilgodeser beboeres, klubbers, foreningers og

institutioners samt turismevirksomheders muligheder for at opføre visse anlæg inden for de beskyttede zoner. Samtidig skal der være mulighed for at ophæve strandbeskyttelseslinjen på og ved havnen i visse kystbyer.

Aftaleparterne lægger samtidig vægt på, at de åbne kyststrækninger skal friholdes for nye anlæg og byggerier, og at den nugældende frie og lige adgang til strandene bevares. Aftalen indebærer, at der skal ske ændringer i naturbeskyttelsesloven på de følgende tre områder:

1. En administrativ forenkling i form af ophævelse af krav om dispensation i sager, hvor der i dag allerede gives dispensation, samt fjernelse af krav om dispensation til enkelte andre anlæg.
2. Muligheden for at få dispensation lempes for en række faciliteter og anlæg, som det i dag ikke eller kun sjældent er muligt at få dispensation til.
3. Kommunerne får mulighed for at søge miljø- og fødevareministeren om at få strandbeskyttelseslinjen ophævet på havne og på arealer mellem byen og havnen.
4. Herudover sker en ændring i reglerne om sø- og åbeskyttelseslinjen i private haver.

Ændringerne har til formål at sikre større gennemsigtighed i reglerne, herunder at det bliver klart, hvad der ikke kræver henholdsvis kræver dispensation, og mindre bureaukrati for både borgere og myndigheder.

1.2 Baggrund

Der har været regler om strandbeskyttelse siden 1937, hvor der i naturfredningsloven blev indført et forbud mod bebyggelse inden for en 100 meter byggelinje – kaldet strandbyggelinjen. Formålet med indførelsen af strandbyggelinjen i 1937 var et ønske om at beskytte landskabet ved kysterne, bevare værdifulde udsigter for almenheden, herunder områder af naturvidenskabelig betydning og områder af anden væsentlig betydning for almenheden. Baggrunden var blandt andet et stigende pres på kysterne for at opføre mere byggeri.

Reglerne om klitfredning er betydeligt ældre, idet reglerne om klitfredning har afløst tidligere tiders sandflugtslovgivning.

Hovedreglen i bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 1, om klitfredning og § 15, stk. 1, om strandbeskyttelseslinjen er, at der gælder forbud mod tilstandsændringer. Forbuddene kan fraviges ved dispensation efter § 65, stk. 1, hvis der foreligger et særligt tilfælde. At der skal foreligge et særligt tilfælde medfører, at en dispensation som hovedregel ikke må føre til præcedens således, at en lang række lignende tilfælde også ville have krav på at få dispensation.

Både forbudsbestemmelserne og dispensationsadgangen har altid været administreret restriktivt, hvilket også har været forudsat ved de lovændringer, der er foretaget.

Udviklingen siden 1937 har dog også medført, at en lang række ønsker om dispensation til forskellige anlæg m.v. med tiden er blevet anerkendt i myndighedernes og klageinstansens administrationspraksis som egnede til at få dispensation i mange, konkrete tilfælde, selv om der dermed principielt ikke længere er tale om såkaldt særlige tilfælde. Det gælder for

eksempel dispensation til mindre anlæg i lovligt eksisterende haver som en terrasse i niveau op til huset, sandkasser, gyngestativer m.m. I takt med denne udvikling i administrationen af reglerne og parallelt med, at mange borgeres forventninger til hvilke faciliteter, der bør være mulighed for i en sommerhushave, er steget, er det blevet tilsvarende vanskeligere for mange borgere at se det rimelige i, at der skal søges om dispensation til disse små anlæg.

Borgere, lokal- og landspolitikere, kommuner og turistorganisationer har med udgangspunkt i forskellige konkrete eksempler i de senere år i stigende grad peget på, at reglerne om strandbeskyttelseslinjen er restriktive og udgør en barriere for friluftsliv, turismeudvikling og vækst ved kysterne og i de mindre kystbyer.

2. Lovforslagets hovedindhold

2.1 Gældende ret generelt

Naturbeskyttelsesloven indeholder bestemmelser om forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, der har til formål at beskytte bestemte landskabs-elementer, dvs. friholde kysterne eller de omgivende arealer for tilstandsændringer eller sikre mod byggeri eller andre tilstandsændringer ved f.eks. skove, søer, vandløb, kirker og fortidsminder.

De enkelte bygge- eller beskyttelseslinjer har samtidig til formål enten at varetage naturbeskyttelseshensyn ved beskyttelse af arealerne som levested og spredningskorridor for planter og dyr, eller varetage kulturhistoriske hensyn eller forebygge risiko for sandflugt.

2.2 Klitfredning og strandbeskyttelseslinjen

Formålet med klitfredning, jf. naturbeskyttelseslovens § 8, og strandbeskyttelseslinjen, jf. § 15, er at sikre en generel friholdelse af strandene og de bagvedliggende kystområder mod indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse. Klitfredningen sikrer derudover, at der ikke opstår sandflugt eller risiko herfor.

Reglerne betyder, at kysterne holdes åbne og friholdes for nyt byggeri, tilplantning og tekniske anlæg mv., og at den eksisterende bebyggelse som udgangspunkt fastholdes i det nuværende omfang. Med beskyttelsen varetages også biologiske hensyn, der sikrer plante- og dyrelivet. Reglerne sikrer også de rekreative interesser, idet strandene og de klitfredede områder er åbne for offentlighedens adgang og ophold og giver muligheder for friluftsliv.

Strandbeskyttelseslinjen har været gældende fra 1937. Klitfredning har eksisteret på den jyske vestkyst i flere hundrede år og skal sikre mod sandflugt. Reglerne er ændret enkelte gange siden, væsentligst i 1969, hvor bebyggelsesforbuddet inden for strandbeskyttelseslinjen blev udvidet til også at omfatte bl.a. terrænændringer og beplantning, og i 1994 og 1999, hvor den hidtidige 100 meter linje – uden for sommerhusområder - blev afløst af en i udgangspunktet 300 meter linje.

Hovedsigtet med lovændringen var på den ene side at sikre de åbne og i det væsentlige ubebyggede kyster men samtidig foranledige, at udbyggede områder i byzone ikke skulle være omfattet af beskyttelseslinjen.

De områder, der skulle være omfattet af den nye 300 meter linje, blev kortlagt af den midlertidigt nedsatte Strandbeskyttelseskommission, der efter en gennemgang af alle kyster indstillede til miljøministeren, hvor linjen pga. bebyggelse og lignende skulle forløbe nærmere kysten end 300 meter eller helt ophæves, hvorved en lang række sager om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen kunne undgås.

Derfor forløber strandbeskyttelseslinjen på mange strækninger tættere på kysten end 300 m og mange steder tættere på kysten end 100 m. På strækninger med sammenhængende bebyggelse er selve bebyggelsen undtaget, mens de foranliggende arealer er omfattet. Hermed supplerede reglerne de undtagelser, der allerede fulgte af 1937-loven, hvorefter strækninger i København og i købstæderne og strækninger med væsentlig bebyggelse ikke skulle omfattes af strandbeskyttelseslinjen.

Bestemmelserne om linjens forløb blev sat i kraft for hvert amt ved miljøministerens bekendtgørelse i årene 2000 til 2003.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder, at der bl.a. ikke må opføres bebyggelse, opstilles campingvogne, etableres hegn eller beplantning, foretages terrænændringer samt udstykning mv., hvorved der fastlægges nye skel.

2.3 Undtagelser fra kravet om dispensation

Der gælder forskellige undtagelser fra forbuddet mod tilstandsændringer for havne og havnearealer, forsvarsanlæg m.v. og for jordbrugs- og fiskerierhvervets driftsbygninger m.v. Det betyder f.eks., at byggeri til havneformål på havne og byggeri til forsvarsformål på forsvarsanlæg kan ske uden dispensation. Det kræver heller ikke dispensation fra forbuddet at opføre erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i jordbruget, hvis driftsbygningerne opføres i tilknytning til de eksisterende bygninger på ejendommen.

Genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver kan også ske uden dispensation, og forbuddet mod tilstandsændringer omfatter heller ikke sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme eller landbrugsmæssig drift - bortset fra tilplantning med f.eks. juletræer. Mindre vedligeholdelsesarbejder på enhver type af ejendom - f.eks. udskiftning af tag og vinduer - kan udføres uden dispensation, når bygningshøjden ikke forøges eller kun i ubetydeligt omfang.

2.4 Krav om dispensation

Det er miljø- og fødevareministeren, der kan meddele dispensation, jf. naturbeskyttelseslovens § 65. Ministerens kompetence er fra 1. januar 2016 delegeret til Kystdirektoratet, hvis afgørelser kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Det følger af loven, at dispensation kan meddeles i "særlige tilfælde". Der skal ifølge lovens forarbejder være særlige forhold, der taler for en dispensation, herunder at det ansøgte er omfattet af en i loven forudsat lempeligere vurdering. Det gælder f.eks. en række lempelser i "den udvidede zone", dvs. zonen mellem den tidligere 100 meter linje og 300 meter linjen, det gælder udvidelser af helårshuse og visse virksomheder og ansøgninger på småøer. Også offentlige, mindre anlæg til brug for friluftslivet og dermed til fremme af turismen har efter forarbejderne en lempeligere adgang til at få dispensation.

Hensynet til at undgå risiko for præcedens spiller ifølge lovbemærkningerne en vigtig rolle, når ansøgninger om dispensation fra forbuddet skal vurderes. Det fremgår af 1994-lovens

forarbejder, at dispensationsadgangen skal administreres restriktivt, og der gælder formelt ingen bagatelgrænse for kravet om dispensation.

Efter praksis dispenseres der normalt til ombygninger, renoveringer og genopførelser og i ”den udvidede zone” til tilbygninger og udvidelse af helårshuse. Der dispenseres til mindre terrasser i niveau med terrænet i direkte tilknytning til beboelsen. Der dispenseres normalt til faciliteter til støtte for friluftslivet, f.eks. stier, shelters, toiletbygninger, formidling, bænke, p-pladser m.v.

Der dispenseres ikke til nye bygninger eller bebyggelse, hvor der ikke tidligere har været bebygget.

2.5 Sø- og åbeskyttelseslinjen

Lovens bestemmelser om øvrige bygge- og beskyttelseslinjer omfatter bl.a. arealerne omkring større søer og visse vandløb, der er beskyttet af en 150 meter beskyttelseszone, hvor det efter naturbeskyttelseslovens § 16 ikke er tilladt at opføre bebyggelse, etablere beplantning, foretage terrænændringer m.v.

Kommunalbestyrelsen kan dispensere fra bestemmelsen om sø- og åbeskyttelseslinjen, og afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Der gives normalt dispensation til erstatning for eksisterende byggeri med nogenlunde samme placering og omfang og til mindre bygninger m.v. i tilknytning til eksisterende bebyggelse.

I overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens formål gives normalt ikke tilladelse til byggeri i det åbne land, hvor der ikke er anden bebyggelse.

2.6 Andre regler om naturbeskyttelse

Der gælder særlige regler for planlægning og administration af områder, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder i medfør af lov om miljømål m.v. og vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder. Internationale naturbeskyttelsesområder er en fælles betegnelse for Natura 2000-områder (områder udpeget efter EU's fuglebeskyttelses- og habitatdirektiver) og Ramsar-områder.

Efter de gældende regler om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (bekendtgørelse nr. 188 af 26. februar 2016), skal myndigheden forud for meddelelse af tilladelser, godkendelser og dispensationer fra regler i bl.a. naturbeskyttelsesloven, herunder også strandbeskyttelses- og klitfredningslinjen samt sø- og åbeskyttelseslinjen, foretage en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser konsekvensvurderingen, at det ikke kan udelukkes, at projektet kan skade Natura 2000-

området, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte. Reglerne gælder både for projekter inden for et Natura 2000-område og for projekter, der ligger geografisk placeret uden for et udpeget område.

Myndigheden skal endvidere påse, at visse arters yngle- eller rasteområder ikke ødelægges eller beskadiges, uanset om de befinder sig inden for eller uden for Natura 2000-områderne.

Naturbeskyttelseslovens § 29 a indeholder et generelt forbud mod at beskadige og ødelægge yngle- eller rasteområder for dyrearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV og nævnt i bilag 3 til loven. Lovens § 29 a indeholder endvidere et generelt forbud mod forsætlige forstyrrelser med skadelig virkning for arten eller bestanden.

2.7 Vurdering af en ansøgning om dispensation

Det er ikke muligt at foretage en udtømmende opregning af, hvad der kan søges om dispensation til.

Myndighedens behandling af en ansøgning om dispensation fra strandbeskyttelsen eller fra klitfredning til at foretage en tilstandsændring fordrer en samlet og individuel og helt konkret vurdering af det konkrete projekt, der søges om. Det ansøgte skal først og fremmest sammenholdes med de landskabelige forhold på den konkrete lokalitet, med oplysninger om eventuelle naturbeskyttelsesinteresser eller anden lovgivning og med den administrative praksis på området, herunder klagenævnets praksis, der kan være endog meget langvarig og fast, og endelig med domstolspraksis.

2.8 Anlæg og indretninger i haver

2.8.1 Gældende ret – inden for strandbeskyttelseslinjen

I lovligt eksisterende haver kan der uden dispensation plantes træer og buske m.v. Derimod betragtes opsætning af forskellige permanente installationer i haven ved en helårsbolig eller et sommerhus eller ved anden bebyggelse som en tilstandsændring, der skal søges om dispensation til. Det gælder terrasser, flagstænger, gyngestativer, havemøbler, bænke, udhuse, drivhuse og andre ting, der ønskes opsat eller bygget i haven.

Ved "eksisterende" haver, jf. naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 4, nr. 2, forstås haver, der er etableret før 1. oktober 1968 eller er etableret senere på baggrund af en dispensation og endelig haver i den udvidede zone fra 100 – 300 meter, der eksisterede, før den udvidede zone trådte i kraft i det pågældende amt. Det er en forudsætning, at arealet kontinuerligt er opretholdt som have.

Ved "have" forstås efter administrativ praksis et areal, der ligger i tilknytning til ejendommens bolig, og som er undergivet en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt. Et haveareal behøver ikke nødvendigvis at fremtræde med et præg af intensiv udnyttelse og beplantning, men kan også have karakter af mere ekstensiv udnyttelse.

Der er gennem mange år udviklet en administrativ praksis for, at mindre ting, der sædvanligvis ønskes i en have, som hovedregel får dispensation. Det gælder en mindre carport, garage eller udhus, hvis der ikke i forvejen er udhusbyggeri, hvis der er tale om et helårshus og hvis der bygges i tilknytning til beboelsen. Der gives normalt kun dispensation til én bygning.

Der gives normalt også dispensation til et drivhus op til 10 m² og til en mindre terrasse op til huset, når den er placeret i terræn og er uden en afgrænsende mur eller lignende. Også en flagstang, mindre højbede, et gyngestativ, fastmonterede havemøbler eller bænke gives der dispensation til, hvis de placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Også andre små effekter som et lille legehuse, en sandkasse og lignende får sædvanligvis en dispensation.

Det er ikke muligt at angive en udtømmende opregning af hvilke småinstallationer i lovligt eksisterende haver, der gennem tiden er givet dispensation til.

2.8.2 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser - krav om dispensation fjernes

Det følger af den politiske aftale af 9. juni 2016, at der for lovligt eksisterende haver ikke længere skal søges om dispensation til de mindre anlæg, bygninger m.v., som der i dag sædvanligvis gives dispensation til at opføre. Det er dog en forudsætning for fritagelse for ansøgning om dispensation, at anlægget placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse på ejendommen. Ved "tilknytning" forstås fremover en afstand af op til 10-15 meter fra den eksisterende bebyggelse.

Forslaget indebærer således, at der ikke længere skal søges om dispensation til en mindre terrasse i niveau med og i sammenhæng med huset eller til en flagstang, mindre højbede, et gyngestativ, fastmonterede havemøbler, bænke og andre mindre installationer, hvis disse ting placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Der skal heller ikke længere søges dispensation til at opføre et skur på op til 10 m². Hvis der er tale om et helårshus kan der tillige opføres et drivhus på op til 10 m².

Ændringen omfatter alene strandbeskyttede arealer. Den hidtidige restriktive dispensationspraksis på klitfredede arealer opretholdes uændret.

2.8.3 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser - lempelse af muligheden for at få dispensation

Aftalen indebærer, at der i private haver skal være mulighed for at få dispensation til mindre bygninger og anlæg, der ikke ligger i tilknytning til, – dvs. ligger mere end 10-15 meter fra – den eksisterende bebyggelse. Der er tale om anlæg, der sædvanligvis opføres i haver uden for strandbeskyttelseslinjen, men som der ikke gives dispensation til i dag - f.eks. hævede eller fritliggende terrasser eller mindre anlæg og indretninger uden tilknytning til beboelsen.

Der vil således i modsætning til den gældende administrationspraksis blive mulighed for at meddele dispensation til at opføre dels de samme mindre bygninger og anlæg, som efter forslaget skal kunne opføres uden dispensation, men uden krav om tilknytning til eksisterende bebyggelse, f.eks. en fritliggende terrasse, et udhus på op til 10 m², et gyngestativ og en sandkasse mv., dels andre typer anlæg som f.eks. en hævet terrasse, hvis der efter en samlet vurdering ikke er landskabelige, naturmæssige eller andre særlige forhold, der taler afgørende imod at meddele dispensation.

Ændringen omfatter alene strandbeskyttede arealer. Den hidtidige restriktive dispensationspraksis på klitfredede arealer opretholdes uændret.

2.9 Anlæg og indretninger m.v. til rekreative formål for klubber og foreninger m.v. med tilknytning til kyst og strand og for skoler, institutioner o.l.

2.9.1 Gældende ret

Der gives efter gældende administrationspraksis ikke dispensation til tilstandsændringer, der ønskes til brug for en begrænset kreds af brugere, selv om der er tale om anlæg eller byggeri, der skal tilgodese rekreative formål og friluftsliv. Naturbeskyttelseslovens forarbejder giver i dag alene mulighed for at tilgodese friluftslivet, hvis der er tale om mindre støttepunkter til brug for offentligheden og dermed til fremme af turismen. Det vil i praksis dreje sig om mindre parkeringsarealer og stier til eller langs med kysten, små toiletbygninger, naturformidlings- og miljøinformation som f.eks. blå flag, skilte og informationstavler samt beskedne opholdsfaciliteter.

2.9.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser - lempelse af muligheden for at få dispensation – krav om tilknytning til eksisterende anlæg og lokalplanligt for visse anlæg og byggerier

Af aftalen følger, at ved strande vil klubber, foreninger og institutioner få bedre muligheder for at etablere omklædningsfaciliteter, skure til opbevaring af f.eks. kajaker eller fiskeudstyr, bålhytter, madpakkehytter, shelters m.v., hvis det sker i tilknytning til allerede eksisterende anlæg ved stranden - f.eks. ved en parkeringsplads eller vejnedkørsel, og hvis kommunen har udarbejdet en lokalplan for området. Det er således en forudsætning for, at kommunen har udarbejdet en lokalplan for området, inden sådanne faciliteter kan søges etableret. Sådanne byggerier mv. skal placeres så tilbagetrukket på stranden som det er muligt. Det er en forudsætning, at der er tale om byggeri til brug for aktiviteter, der fordrer en beliggenhed tæt på havet.

Muligheden omfatter også anlæg på klitfredede arealer, men kun på den egentlige strandbred.

Af aftalen følger, at opførelse af sådanne byggerier skal være baseret på kommunens udlæg af arealer hertil i kommuneplanen, og at kommunen skal udarbejde lokalplan for sådanne byggerier. Herved sikres en lokal stillingtagen til, hvor på kysten sådanne aktiviteter bedst lokaliseres.

Lokaliseringen skal ske, så de åbne kyststrækninger altid bevares, og så faciliteterne udformes og placeres, hvor de falder naturligt ind i stedets natur og landskab, og så den frie adgang til strandene ikke hindres.

Lokalplanlægning vil tillige sikre, at der lokalt er taget stilling til byggeriernes omfang, antal, udseende, materialevalg, farvevalg m.v.

Der skal således fortsat søges om dispensation, men det er hensigten, at der på de nævnte betingelser kan meddeles dispensation.

Det er ikke hensigten, at mindre byggerier som en lille toiletbygning eller opstilling af informationsskilte eller et bord-bænke-sæt, som ikke i dag kræver lokalplan, og som i dag ville få en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, skal være omfattet af kravet om lokalplanlægning.

2.9.3 Vilkår om fjernelse eller afgivelse til andre brugere

Det følger af aftalen, at ved dispensation til disse byggerier til brug for foreninger, klubber og institutioner kan Kystdirektoratet stille krav om, at hvis de pågældende bygninger ikke længere er i brug i en periode, skal bygningerne fjernes eller overgå til andre brugere. Det foreslås derfor, at denne periode fastsættes til 3 år eller mere. Endvidere kan sådanne faciliteter i det omfang, det er muligt, i stedet stilles til rådighed for offentligheden på baggrund af en frivillig aftale med bygningens ejer herom.

2.10 Anlæg og indretninger til eksisterende turismevirksomheder ved kyst og strand

2.10.1 Gældende ret

Ved turismevirksomheder forstås campingpladser, feriecentre, golfbaner, hoteller, dyreparker, restauranter, strandcaféer, conferencecentre og kursusjendomme, bed and breakfast og andre overnatningsfaciliteter, pizzeriaer, grillbarer, isbarer o.l.

Der er på baggrund af forarbejderne til de gældende regler en lempeligere adgang for erhvervsvirksomheder til at opnå dispensation til begrænsede udvidelser, som er nødvendige for at virksomheden kan tilpasse sig udviklingen. Dette gælder dog kun virksomheder, der ligger i den udvidede strandbeskyttelseszone, dvs. mellem 100 og 300 meter fra kysten. Desuden skal udvidelsen kunne begrundes ud fra omfanget af de allerede foretagne investeringer.

Lovens forarbejder giver tillige adgang til en lempeligere dispensationspraksis, når der er tale om at etablere mindre foranstaltninger til støtte for friluftslivet og dermed til fremme af turismen.

Disse retningslinjer er afspejlet i den gældende administrationspraksis således, at disse virksomheder har en lempeligere adgang til at opnå dispensation til tilstandsændringer, hvis det konkret vurderes, at det ansøgte på den pågældende lokalitet ikke vil være i strid med de landskabelige hensyn, reglerne skal varetage, og hvis der er tale om et begrænset indgreb i den beskyttede zone.

Der er således givet dispensationer til udvikling af eksisterende campingpladser, ligesom restauranter o.l. normalt får dispensation til mindre anlæg. Der gives tillige ofte dispensation til f.eks. stier, mindre parkeringsarealer, udsigtsplatforme, toiletbygninger, klubhuse til kajakklubber og bygninger til vinterbadere. Der er tale om anlæg, som er etableret af private i tilknytning til virksomheder eller havne, men hvor der er offentlig adgang til anlægget.

2.10.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser – lempelse af muligheden for at få dispensation

Aftalen indebærer, at eksisterende turismevirksomheder vil få bedre muligheder for at opføre mindre anlæg på deres ejendom i tilknytning til den eksisterende bebyggelse, f.eks. en pavillon, en tennisbane, en swimmingpool eller en petanquebane. Der kan også være tale om opstilling af borde, stole, borde-bænke-sæt eller liggestole o.l. Der foreslås således en udvidelse af de hidtidige muligheder for at opnå dispensation til anlæg, der kan fremme turismevirksomheders mulighed for at tiltrække gæster og dermed skabe vækst og udvikling i området.

Ved "tilknytning" forstås, at det pågældende anlæg skal placeres inden for 10-15 meter fra den eksisterende bebyggelse.

Det er en forudsætning, at sådanne nye anlæg ikke placeres, så de vanskeliggør eller hindrer offentlighedens adgang til kyst og strand.

Sådanne mindre anlæg skal placeres så tilbagetrukket på stranden, som det er muligt. Muligheden omfatter også anlæg på klitfredede arealer, men i givet fald kun på den egentlige strandbred.

Af aftalen følger endvidere, at aftaleparterne på baggrund af en nærmere undersøgelse vil fastsætte nærmere regler om eksisterende turismevirksomheders muligheder for at opnå dispensation til at opføre anlæg på deres ejendom, hvor disse anlæg ikke placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse på ejendommen. Der skal efterfølgende udarbejdes en bekendtgørelse herom.

2.11 Anlæg og indretninger m.v. på havne

2.11.1 Gældende ret

De mellemstore og store havne er normalt ikke omfattet af strandbeskyttelseslinje, og der findes ikke havne, der er omfattet af klitfredning. De mindre og mindste havne, herunder helt små naturhavne er – afhængigt af deres beliggenhed i forhold til kystlinjen - ofte omfattet af strandbeskyttelseslinjen.

Havneanlæg, dvs. moler og kajer og de konstruktioner, som er nødvendige for funktionen som havn, er ikke omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer. Undtagelsen omfatter såvel ændringer i de bestående havneanlæg som anlæg af nye havne og omfatter både trafikhavne, fiskerihavne og lystbådehavne.

Forbuddet mod tilstandsændringer gælder heller ikke for de øvrige havnearealer, hvis kommunen med en lokalplan har udlagt sådanne arealer til havneformål. Det fremgår af forarbejder til naturbeskyttelsesloven, at hotelbyggeri, ferie- og fritidsbebyggelse og boligbebyggelse ikke kan anses for at være havneformål. Om der i et konkret tilfælde er tale om havneformål, vil variere efter havnens karakter og kan i de store havne omfatte klubhuse, kiosker, caféer og mindre butikker, mens sådanne aktiviteter efter praksis ikke anses for havneformål på f.eks. en lille naturhavn.

2.11.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser

Af aftalen fremgår, at på havne skal klubber, foreninger og institutioner - uden at der skal søges om dispensation – kunne bygge f.eks. et skur til deres udstyr eller til omklædning eller opføre en bålhytte, et shelter m. v. Det er hensigten, at sådanne byggerier skal tjene rekreative formål for klubber og foreninger m.v. med tilknytning til kyst og strand og for skoler, institutioner o.l. og derved medvirke til at styrke det lokale friluftsliv.

Aftalen indebærer ligeledes, at på havne skal overflødige, tomme bygninger, uden at der skal søges om dispensation, kunne indrettes til nye formål, f.eks. kiosk, souvenirbutik, café eller overnatning. Det er hensigten, at en sådan umiddelbar adgang til ændret anvendelse af tomme havnebygninger vil skabe øgede muligheder for liv og udvikling i mange havne og dermed øge mulighederne for at tiltrække turister.

2.12 Andre ændringer

2.12.1 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser – andre tilstandsændringer, der ikke længere kræver dispensation

Aftalen indebærer desuden, at der skal ske en række justeringer af naturbeskyttelsesloven, hvorved det skal gøres muligt at foretage forskellige tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen uden krav om, at der forudgående er opnået en dispensation.

Bortfald af kravet om dispensation begrundes med, at der skal ske en administrativ forenkling, der skal sikre større gennemsigtighed i reglerne og mindre bureaukrati for både borgere og myndigheder. Der skal således fremover være en umiddelbar ret til at foretage de pågældende tilstandsændringer.

Der er tale om tilstandsændringer, der alene muliggøres inden for strandbeskyttelseslinjen. Inden for klitfredede arealer videreføres den hidtidige, restriktive administrationspraksis.

Følgende tilstandsændringer skal der ikke længere søges om dispensation fra § 15 om strandbeskyttelseslinjen til:

- Genopførelse af en bolig på eksisterende sokkel, hvis der er tale om en bolig af samme dimensioner som den hidtidige.
- Arealoverførsel i jordbrugerhvervet ved mageskifte eller ved salg af mindre jordlodder på op til 2 hektar.
- Læskure til udegående husdyr ved privat, ikke-erhvervsmæssigt dyrehold som f.eks. kogræsserlaug. Opsætning af sådanne læskure skal dog anmeldes til miljø- og fødevarerministeren (Kystdirektoratet). Hvis Kystdirektoratet ikke reagerer inden 14 dage kan læskuret frit opsættes. Der vil blive udarbejdet en vejledning om læskurenes opsætning, indretning og udseende.
- Plantning af få, enkeltstående træer på egen grund men uden for den egentlige have, således at de eksisterende, åbne kystlandskaber fortsat bevares.

2.12.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser – andre tilstandsændringer, hvor dispensationsmulighederne lempes

Af aftalen fremgår, at der herudover skal ske en række justeringer af naturbeskyttelsesloven, således at adgangen til at opnå dispensation lempes i forhold til den eksisterende administrationspraksis. Der er tale om tilstandsændringer, som det hidtil kun sjældent eller slet ikke har været muligt at opnå dispensation til.

Der er alene tale om tilstandsændringer, der muliggøres inden for strandbeskyttelseslinjen. Inden for klitfredede arealer videreføres den hidtidige, restriktive administrationspraksis.

Dispensationspraksis til følgende tilstandsændringer lempes:

- Udvidelse af en bolig inden for strandbeskyttelseslinjen, når udvidelsen af boligen sker af hensyn til et medlem af husstanden med funktionsnedsættelse, og der er et dokumenteret behov for en udvidelse af boligen af hensyn til denne funktionsnedsættelse.
- Udvidelse af en bolig inden for strandbeskyttelseslinjen med henblik på modernisering og udvidelse af toilet- og badefaciliteter i eksisterende sommerhuse - uanset sommerhusets størrelse.
- Opstilling af en mindre bæk på egen grund uden for haven.
- Udstykning i eksisterende sommerhus- og sommerhuslignende områder, hvor sommerhusene ligger på lejet grund.
- Kommunalt etablerede, offentligt tilgængelige træfortove o.l. på strandene, der skaber øget tilgængelighed til stranden og vandet for f.eks. kørestolsbrugere, hvis anlægget så vidt det er muligt falder naturligt ind i landskabet på stedet.

2.13 Ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på og ved havne

2.13.1 Gældende ret

Allerede ved indførelsen af den da benævnte strandbyggelinje på 100 meter i 1937 blev mange havne helt eller delvist undtaget fra beskyttelseslinjen. Siden da er mange havne udvidet og ofte til anvendelse som lystbådehavn og således, at udvidelsen er sket i beskyttelseszonen. Mange havne ligger derfor i dag dels i og dels uden for den gældende beskyttelseszone.

Ved Strandbeskyttelseskommissionens konkrete fastlæggelse af strandbeskyttelseslinjen i hele landet i sidste halvdel af 1990'erne som følge af udvidelsen af den generelle beskyttelse fra 100 meter til 300 meter, sondrede kommissionen mellem to typer af havne. De havne, der ligger integreret i en by blev undtaget fra strandbeskyttelse, mens de havne, der ligger fremskudt foran en by eller på anden måde ligger afgrænset fra byen og som har en åben karakter uden sammenhængende bebyggelse, blev fuldt omfattet af strandbeskyttelse.

Det indebærer, at det på nogle havne og på arealer mellem byen og havnen kan være vanskeligt for kommunen at planlægge for nye initiativer som f.eks. faciliteter til overnatning, butiksliv og turismeformål.

2.13.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser – kommunen kan ansøge om ophævelse af linjen

Det følger af aftalen, at naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelse ændres således, at kommunerne får mulighed for at søge miljø- og fødevareministeren om at få strandbeskyttelseslinjen ophævet på sådanne havne og på arealer mellem havnen og byen. Der kan være tale om såvel arealer i byzone som helt bynære landzonearealer. Herved får kommunerne mulighed for at binde byen og dens havn bedre sammen ved at anvende havnearealer og arealerne mellem by og havn til f.eks. faciliteter til overnatning, butiksliv og turismeformål.

Hvis kommunen ønsker at etablere byzone til brug for større byggeri eller anlæg, skal kommunen tillige gennemføre en lokalplanlægning.

2.13.3 Kriterier for ophævelse af strandbeskyttelseslinjen

Det er hensigten, at de kommuner, der ønsker det, efter lovens ikrafttræden og inden for en tidsfrist, der skal fastsættes nærmere, kan søge miljø- og fødevareministeren om ophævelse af strandbeskyttelsen på en havn og på arealer mellem byen og havnen.

Kriterierne for at imødekomme en sådan kommunal ansøgning vil være baseret på en samlet vurdering af de landskabelige forhold på stedet og de eksisterende, konkrete bebyggelsesforhold på havnen og på kysten set i forhold til havnens karakter og afstanden mellem byen og havnen. Hvor der er tale om større havne eller havne med væsentlig, eksisterende bebyggelse, vil strandbeskyttelseslinjen som udgangspunkt kunne ophæves.

Hvor der er tale om arealer, der ligger som en bræmme mellem byen og havnen, vil en ophævelse af strandbeskyttelseslinjen forudsætte, at der dog landskabeligt er en vis sammenhæng mellem byen og havnen, som skaber mulighed for at knytte byen og havnen tættere sammen.

Der vil ikke kunne søges om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på de åbne kyststrækninger.

2.14 Sø- og åbeskyttelseslinjen – krav om dispensation ophæves

2.14.1 Gældende ret

Efter naturbeskyttelseslovens § 16 er det ikke tilladt at opføre bebyggelse, etablere beplantning, foretage terrænændringer m.v. i en afstand af 150 meter omkring større søer og visse vandløb. Der er således ligesom inden for strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen forbud mod at ændre tilstanden. Det er kommunerne, der administrerer sø- og åbeskyttelseslinjen og meddeler eventuelle dispensationer. Naturbeskyttelsesloven åbner mulighed for en dispensationsadgang, der er mindre restriktiv end for strandbeskyttelseslinjen, hvilket også er afspejlet i kommunernes og Natur- og Miljøklagenævnets dispensationspraksis.

2.14.2 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

Af aftalen fremgår, at reglerne om sø- og åbeskyttelseslinjen ændres, så der i private haver på linje med kommunernes eksisterende dispensationspraksis - og svarende til den foreslåede

ændring inden for strandbeskyttelseslinjen – uden forudgående dispensation skal kunne opføres mindre bygninger m.v. i tilknytning til beboelsen.

Det vil være f.eks. en mindre terrasse i niveau op til huset og mindre højbede, et gyngestativ og en flagstang, fastmonterede havemøbler, bænke og andre mindre installationer, hvis disse ting placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Ved helårsboliger skal der heller ikke længere søges dispensation til at opføre et drivhus på op til 10 m².

Ved ”tilknytning” forstås fremover en afstand af op til 10-15 meter fra den eksisterende bebyggelse.

Hensigten med ændringen er således, at det skal være muligt – uden dispensation – at opføre de samme, mindre anlæg i en have inden for sø- og åbeskyttelseslinjen, som det tilsigtes inden for strandbeskyttelseslinjen.

3. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Det er Kystdirektoratet, der træffer afgørelse om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen og fra klitfredningslinjen. Det er også Kystdirektoratet, der skal tage stilling til anmeldelser fra borgere, kommuner, foreninger m.fl. om mulige ulovlige forhold på ejendomme inden for strandbeskyttelseslinjen.

Der må forventes i størrelsesordenen 100-125 færre ansøgninger om dispensation om året som følge af de foreslåede bortfald af tilfælde, hvor der hidtil har skullet søges dispensation. Omvendt må der som følge af de nye muligheder for frit at opføre forskellige anlæg uden forudgående dispensation forventes en øget vejledningsindsats for Kystdirektoratet om de nye muligheder. Samlet skønnes det derfor, at forslaget ikke har økonomiske og administrative konsekvenser for staten.

Det er kommunerne, der varetager dispensationer fra sø- og åbeskyttelseslinjen. Det er også kommunerne, der skal føre tilsyn med og håndhæve eventuelle overtrædelser af reglerne. Da lovforslaget indebærer, at der ikke længere skal søges om dispensation til mindre anlæg i private haver inden for disse linjer, vil forslaget have positive økonomiske og administrative konsekvenser for kommunerne. Omvendt må der forventes en øget vejledningsindsats for myndighederne om de nye muligheder, hvorfor det skønnes, at forslaget samlet set ikke har økonomiske og administrative konsekvenser for kommunerne.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Forslaget indebærer, at turismeerhvervene får bedre muligheder for at tiltrække lokale gæster og turister og dermed øge omsætningen. Forslaget forventes samlet at have positive økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

5. De administrative konsekvenser for borgere

De skønsmæssigt 100-110 borgere, der måtte have planer om at søge om dispensation i fremtiden til mindre anlæg m.v. i deres private have, vil efter forslaget ikke længere skulle

søge om dispensation. Forslaget har derfor positive administrative konsekvenser for borgerne.

6. De miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ikke konsekvenser for miljøet, da såvel internationale regler om naturbeskyttelse som naturbeskyttelseslovens øvrige regler som hidtil tages i betragtning, før der kan gives en dispensation til tilstandsændring inden for strandbeskyttelseslinjen, klitfredningslinjen eller sø- og åbeskyttelseslinjen.

For de anlæg og indretninger, der vil kunne etableres uden forudgående dispensation, f.eks. højbede og skure i haver, er der tale om helt beskedne anlæg, der kun må etableres i tilknytning til bygninger og på arealer, der anvendes intensivt, og det vurderes ikke at indebære negative konsekvenser for miljøet.

Det samme gælder i forhold til hensynet til landskabet, hvor tilknytningskravet til bygninger vil sikre, at de eventuelle konsekvenser for landskabet vil være meget begrænsede.

7. Forholdet til EU-retten

Forslaget har ikke EU-retlige konsekvenser, da EU-direktiverne om habitatbeskyttelse og fuglebeskyttelse og herunder regler om beskyttelse af arter og deres levesteder som hidtil tages i betragtning, før der kan gives en dispensation til tilstandsændring inden for strandbeskyttelseslinjen, klitfredningslinjen eller sø- og åbeskyttelseslinjen.

For så vidt angår de anlæg og indretninger, der vil kunne etableres uden forudgående dispensation, f.eks. højbede og skure i haver, er der tale om helt beskedne anlæg, der kun må etableres i tilknytning til bygninger og på arealer, der anvendes intensivt, og det vurderes ikke at medføre forhold i strid med direktiverne.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv. ....

9. Sammenfattende skema

.....

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Fodnote 1 til lovens titel foreslås nyaffattet under henvisning til seneste ændring af direktiverne og tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse.

Til nr. 2

Den gældende bestemmelse i § 8, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at foretage tilstandsændringer på strandbredden og på arealerne mellem strandbredden og beskyttelseslinjen, der kan være fastlagt op til 500 m fra strandbredden. Bestemmelsen gælder også for øvrige klitfredede arealer, der er klitfredet efter tidligere sandflugtslovgivning. Det fremgår af § 8, stk. 2, hvilke arealer der er omfattet af klitfredning.

Bestemmelsen har dels til formål at friholde kysterne for tilstandsændringer som f.eks. bebyggelse, tilplantning og terrænændringer og at bevare den nuværende tilstand og anvendelse, dels at lovens bestemmelser anvendes med sigte på at bekæmpe sandflugt, jf. naturbeskyttelseslovens § 2.

Tilstandsændringer omfatter bl.a. opførelse af bebyggelse, herunder om- og tilbygning, master, hegning, terrænændringer og beplantning mv. Bestemmelsen omfatter også mindre anlæg og konstruktioner, som småskure og større legeredskaber som rutsjebaner og lignende. Efter årelang praksis anses også anvendelsesændringer som omfattet af forbuddet, f.eks. ændring af en bygning fra erhverv til boligformål.

Med den foreslåede bestemmelse videreføres det nuværende forbud med en sproglig præcisering af reglerne i overensstemmelse med gældende praksis.

Til nr. 3

Efter de gældende regler i § 8, stk. 5, gælder en række undtagelser fra forbuddet mod tilstandsændringer i § 8, stk. 1.

Med den foreslåede bestemmelse videreføres de nuværende undtagelser, men de udskilles redaktionelt til en selvstændig bestemmelse alene med det formål at gøre bestemmelsen og den lignende bestemmelse i § 15 om strandbeskyttelseslinjen mere klare.

I den forbindelse videreføres bestemmelsen i den gældende § 8, stk. 5, nr. 7, om, at ”byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger” er undtaget fra kravet om dispensation. Bestemmelsen videreføres uændret. Bestemmelsen vedrører bygninger som f.eks. en lade, en maskinhal eller en staldbygning, men det er en forudsætning for at blive undtaget fra kravet om dispensation, at disse bygninger er erhvervsmæssigt nødvendige for den konkrete ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for fiskerierhvervet, vurderet i forhold til bl.a. ejendommens størrelse og drift. Bestemmelsen omfatter f.eks. også et stuehus til en eksisterende landbrugsejendom. Derimod vil f.eks. en ridehal efter en konkret vurdering ikke nødvendigvis kunne anses for at være erhvervsmæssigt nødvendig på en landbrugs- eller skovbrugsejendom.

Den foreslåede bestemmelse i § 8a, stk. 2, der definerer ordet haver, er ny og har til formål at sikre enslydende definitioner i bestemmelserne om henholdsvis klitfredning og om strandbeskyttelseslinjen.

Etablering af haver på klitfredede arealer med eventuelle terrænændringer, beplantning og lignende, hvor der ikke har været have tidligere, kan kun ske efter en forudgående dispensation.

Undtagelserne fra lovens forbud mod tilstandsændringer vedrørende beplantning i eksisterende haver gælder for lovligt eksisterende haver, dvs. haver, der er etableret før ejendommen blev omfattet af klitfredning, eller er etableret i overensstemmelse med en meddelt dispensation. Bestemmelsen, der definerer begrebet ”haver” er formuleret i overensstemmelse med anvendelsen i administrativ praksis, dvs. der sker ikke nogen ændring i forhold til den definition, der i dag lægges til grund ved afgørelser. Bestemmelsen er indsat i konsekvens af den samtidigt indsatte bestemmelse om haver inden for strandbeskyttelseslinjen i § 15.

Til nr. 4

Til § 15, stk. 1

Strandbeskyttelseslinjen går fra strandbredden og op til 300 m ind i landet (i sommerhusområder dog kun op til 100 m). Forbuddet i § 15, stk. 1, omfatter også selve strandbredden.

Inden for strandbeskyttelseslinjen gælder et forbud mod tilstandsændringer. Det betyder, at der ikke må opføres bebyggelse, opstilles campingvogne, etableres hegn eller beplantning, eller foretages terrænændringer og udstykning m.v. Det betyder, at f.eks. opførelse af bygninger og andre anlæg kun kan ske, hvis der er dispenseret hertil.

Tilstandsændringer omfatter som hidtil og i overensstemmelse med administrativ praksis og domspraksis opførelse af bebyggelse, herunder om- og tilbygning, små og større skure, master, hegn, terrænændringer og beplantning mv., samt også større og mindre anlæg, indretninger og konstruktioner, som terrasser, højbede, trapper, bassiner, tennisbaner, større legeredskaber som rutsjebaner og lignende, samt midlertidige mindre indretninger mv., som kun opstilles f.eks. i sommersæsonen, f.eks. opstilling af strandstole eller boldnet.

Efter årelang praksis anses også anvendelsesændringer som omfattet af forbuddet, f.eks. ændring af en bygning fra erhverv til boligformål, når den ændrede anvendelse er mere intensiv eller på ikke uvæsentlig måde vil kunne påvirke tilstanden i kystområdet.

Med den foreslåede bestemmelse videreføres det nuværende forbud mod tilstandsændringer, der som hidtil er gældende i landzone, byzone og sommerhusområder. Endvidere videreføres både de gældende og en række yderligere undtagelser.

Til § 15, stk. 2 og 3

Bestemmelserne, der efter de gældende regler fremgår af § 15, stk. 2, 3 og 5, videreføres uændret som § 15, stk. 2 og 3, idet den gældende § 15, stk. 4, der fastsætter en række undtagelser fra forbuddet i stk.1 mod tilstandsændringer, udskilles til en selvstændig bestemmelse med henblik på at gøre bestemmelsen og den lignende bestemmelse i § 8 om klitfredning mere klare.

Til nr. 5

Til § 15a, stk. 1, nr. 1-6 og 9

§ 15, stk. 4, nr. 1-8 i de gældende regler indeholder en række undtagelser fra forbuddet i § 15, stk. 1, mod tilstandsændringer på strandbredden og arealer mellem stranden og strandbeskyttelseslinjen.

De foreslåede bestemmelser om undtagelser fra forbuddet mod tilstandsændringer svarer til de gældende undtagelser, herunder den gældende bestemmelse i § 15, stk. 4, nr. 7, om at ”byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger” er undtaget fra kravet om dispensation. Bestemmelsen videreføres uændret. Bestemmelsen vedrører bygninger som f.eks. en lade, en maskinhal eller en staldbygning, men det er en forudsætning for at blive undtaget fra kravet om dispensation, at disse bygninger er erhvervsmæssigt nødvendige for den konkrete ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for fiskerierhvervet, vurderet i forhold til bl.a. ejendommens størrelse og drift. Bestemmelsen omfatter f.eks. også et stuehus til en eksisterende landbrugsejendom. Derimod vil f.eks. en ridehal efter en konkret vurdering ikke nødvendigvis kunne anses for at være erhvervsmæssigt nødvendig på en landbrugs- eller skovbrugsejendom.

Bestemmelsen i den gældende § 15, stk. 4, nr. 5, om at havne og arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, er undtaget fra forbuddet mod tilstandsændringer, foreslås udskilt til en selvstændig bestemmelse i § 15b. Der henvises til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse.

Til § 15a, stk. 1, nr. 7

§ 15, stk. 1, om forbud mod tilstandsændringer fastsætter også forbud mod udstykning og arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel. Efter administrativ praksis meddeles normalt dispensation, når arealoverførslen vil være et led i en hensigtsmæssig omlægning af ejendomsstrukturen i jordbrugserhvervet. Under hensyn til formålet med bestemmelsen om strandbeskyttelseslinjen om friholdelse af de mest kystnære arealer for bebyggelse og andre tilstandsændringer, dispenseres der ikke til udstykning, herunder udstykning, hvorved der opstår nye ejendomme med adgang til kysten.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at forenkle reglerne og skal give mulighed for, at der i jordbrugserhvervet vil kunne ske omlægninger af mindre arealer på op til 2 ha inden for strandbeskyttelseslinjen, uden forudgående dispensation efter naturbeskyttelsesloven, således at sådanne arealer kan arealoverføres eller sælges eller overgå ved mageskifte til en anden jordbrugsejendom uden forudgående dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Øvrige regler om naturbeskyttelse og om anvendelse af sådanne arealer ændres ikke.

Til § 15a, stk. 1, nr. 8

Det gældende forbud i § 15, stk. 1, mod tilstandsændringer omfatter også forbud mod tilplantning. Eksisterende haver er dog undtaget fra forbuddet, således at der her kan plantes træer, blomster og buske mv. Uden for haver gælder forbuddet også tilplantning, og det forudsætter en forudgående dispensation, hvis et naturareal eller et landbrugsareal skal inddrages til haveformål f.eks. med henblik på at plante træer og buske.

Den foreslåede bestemmelse skal give mulighed for at plante få enkeltstående træer uden for haven, hvis det er muligt i forhold til den øvrige lovgivning, f.eks. fredninger efter naturbeskyttelseslovens kapitel 6 eller forbud i § 3 mod tilstandsændringer på arealer med særligt beskyttede naturtyper.

Til § 15a, stk. 1, nr. 10

Efter de gældende regler kan erhvervsmæssigt nødvendige læskure til kreaturer opføres uden dispensation, hvis de opføres i tilknytning til eksisterende bygninger, idet placering og nærmere udformning dog skal godkendes af miljø- og fødevareministeren.

Private foreninger som kogræsserlaug eller drift med græsning med henblik på naturpleje har ikke samme mulighed for at få dispensation til opsætning af læskure til kreaturer på arealer, der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen, hvor formålet med bestemmelsen er at friholde de åbne kyststrækninger for bebyggelse.

Med den foreslåede bestemmelse skal private, der har dyrehold, f.eks. kogræsserlaug eller dyrehold, der anvendes til naturpleje, ikke længere søge om dispensation til læskure til deres dyr, så det hermed bliver lettere for private at leve op til kravene i dyreværnslovgivningen om, at dyr skal sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov, også på arealer, der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen og forbuddet i § 15, stk. 1 mod tilstandsændringer.

Opsætning af sådanne læskure skal anmeldes til miljø- og fødevareministeren, der skal reagere inden 14 dage, hvis betingelserne ikke er opfyldt, som f.eks. at læskuret skal være egnet til at opfylde dyrevelfærdsmæssige krav, eller der ikke er forhold, der taler imod opførelse af læskure, se bemærkningerne til § 15a, stk.5, i lovforslaget. Beføjelsen foreslås delegeret til Kystdirektoratet ligesom den gældende dispensationsbeføjelse. Det kan være hensyn til Natura 2000-områder eller dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, der efter § 29a ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. Det gælder også yngle- eller rasteområder for de arter, der er nævnt i bilag 3 til loven, der ikke må beskadiges eller ødelægges.

Til § 15a, stk. 2

Opførelse af ny bebyggelse er omfattet af forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1. Det gælder også opførelse af en bygning til erstatning for en bygning, der nedrives eller som er gået til grunde efter brand eller andet.

Efter dispensationsbestemmelsen i § 65, stk.1, meddeles der efter fast praksis dispensation til genopførelse af boliger, der nedrives eller er gået til grunde, hvis boligen opføres med nogenlunde samme placering, størrelse og udformning, som den tidligere bolig, hvis der ansøges herom inden for 3 år efter, at bygningen er nedrevet eller gået helt eller delvist til grunde. Der gives ikke dispensation, hvis der er tale om en bygning, der er gået til grunde mange år tidligere, dvs. er en ruin.

Med den foreslåede bestemmelse kan en bolig genopføres på fundamentet, hvis der er tale om en bygning af tilsvarende størrelse og udformning som den tidligere. Den foreslåede bestemmelse har til formål at forenkle reglerne ved at ophæve kravet om myndighedsbehandling i sager, hvor der normalt meddeles dispensation.

Hvis der ønskes genopført en bolig, der er større end den tidligere bygning eller med en anden placering eller udformning end hidtil, forudsætter dette, at der ansøges herom, og at der meddeles dispensation hertil.

Til § 15a, stk. 3

Den gældende bestemmelse i § 15, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at udføre tilstandsændringer på strandbredden og på arealerne mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen.

Tilstandsændringer omfatter som hidtil og i overensstemmelse med administrativ praksis og domspraksis opførelse af bebyggelse, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 15, stk. 1. Forbuddet omfatter således også bl.a. skure, terrasser, herunder også mindre terrasser i niveau med og op til beboelsen, højbede og større legeredskaber som rutsjebaner og klatrestativer og lignende.

Efter hidtidig administrativ praksis er der meddelt dispensation til en række af disse anlæg og installationer.

For at give ejere af kystgrunde de samme muligheder for at kunne indrette deres haver med mindre anlæg, bygninger og installationer, som normalt kan opføres i haver udenfor strandbeskyttelseslinjen, giver den foreslåede bestemmelse mulighed herfor, når anlægget eller indretningen opføres i tilknytning til beboelsen og højst 15 m fra boligen, således at der ikke skal ansøges herom på forhånd.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at opføre et skur på op til 10 m², højbede, sandkasser, et gyngestativ og andre legeredskaber mv. uden forudgående dispensation, når det opføres i tilknytning til beboelsen. For helårshuse gælder dette også et mindre drivhus eller en carport på op til 10 m² i overensstemmelse med administrativ praksis. For terrasser gælder det etablering af en terrasse i sammenhæng med og i niveau med beboelsen.

Tilknytningskravet er mere restriktivt end f.eks. tilknytningskravet i administrationen af planlovens landzoneregler, hvor kravet normalt er, at bygninger skal opføres nærmere end 20-25 m fra beboelsen. Det skyldes hensyn til landskabet og de særlige beskyttelseshensyn, der gælder helt tæt på kysterne, og idet arealerne og ikke mindst i sommerhusområder, kan være meget åbne og nogle steder uden synlige skel og beplantning og bebyggelse. Bestemmelsen gælder i haver og ikke på andre arealer, naturarealer og marker.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at der skal være tale om en lovligt eksisterende have. Forbuddet mod terrænændringer og beplantning blev indsat i den dagældende naturfredningslov i 1968, og det har derefter ikke været lovligt at etablere haver uden forudgående dispensation. En lovligt etableret have skal derfor være etableret før 1968 eller på baggrund af en forudgående dispensation. På de ejendomme, der blev omfattet af den nye 300 m strandbeskyttelseslinje, som følge af lovændringen i 1994 og 1999, og som ikke tidligere havde været omfattet af bestemmelsen, skal haven være etableret før den udvidede strandbeskyttelseslinje trådte i kraft på den enkelte ejendom.

Den foreslåede bestemmelse udvider de hidtidige muligheder for undtagelse fra kravet om forudgående dispensation til at foretage tilstandsændringer. Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke på, at ønsker om at foretage andre tilstandsændringer end de i bestemmelsen angivne, f.eks. terrænændringer, opførelse af nye bygninger eller master eller placering af containere fortsat kræver dispensation fra lovens forbud.”

Til § 15a, stk. 4

Naturbeskyttelseslovens § 15 indeholder bestemmelser, der vedrører haver, f.eks. muligheden for at etablere beplantning i lovligt eksisterende haver inden for strandbeskyttelseslinjen uden forudgående dispensation. I praksis har der i konkrete sager været behov for at fastslå, om der i et konkret tilfælde er tale om en have, dvs. om den pågældende bestemmelse finder anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse lovfæster den definition af en have, der hidtil har været lagt til grund i administrativ praksis og i domspraksis. Det følger heraf, at afgrænsningen af en have ikke nødvendigvis er sammenfaldende med matrikelgrænsen.

Til § 15a, stk. 5

Den foreslåede bestemmelse i § 15a, stk. 1, nr.10, giver mulighed for at opføre læskure til kreaturer uden forudgående dispensation til brug for private foreninger som kogræsserlaug og til brug for dyr, der anvendes til naturpleje.

Med den foreslåede bestemmelse fastsættes en anmeldeordning, således at foreningen eller forpagteren eller ejeren af kreaturerne indgiver en anmeldelse til miljø-og fødevarerministeren ved Kystdirektoratet om opførelse af et læskur. Ministeren skal inden 2 uger tage stilling til, om læskurene kan opføres, eller om forhold som hensynet til Natura-2000områder eller bilag IV- arter taler imod opførelse af læskure, og om de pågældende læskure bygningsmæssigt opfylder almindelige f.eks. dyrevelfærds-mæssige krav til at kunne betegnes som et læskur.

Til § 15b, stk. 1

Efter de gældende regler er visse havne omfattet af strandbeskyttelseslinjen, mens en lang række andre ikke er omfattet.

Mange kyststrækninger har helt fra indførelsen af reglerne i 1937 aldrig været omfattet af strandbeskyttelseslinjen. Det gælder bl.a. "Staden København" og "Købstædernes Bygrunde" samt "bestemt afgrænsede områder, som naturligt hørte til en allerede eksisterende bymæssig bebyggelse", som ved Statsministeriets bekendtgørelse for hver amtsrådskreds skulle være undtaget fra strandbeskyttelse.

Med ændringen af naturbeskyttelseslovens § 15 ved lov nr. 439 af 1. juni 1994, som revideret ved lov nr. 282 af 12. maj 1999, blev de havne, der lå fremskudt på kysten, omfattet af 300 meter strandbeskyttelseslinje, mens byhavne, der var integreret i byen, ikke blev omfattet.

Den foreslåede bestemmelse i § 15b svarer til den gældende bestemmelse i § 15, stk. 4, nr. 5, 1. led, hvorefter havneanlæg og arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, er undtaget fra lovens forbud.

Ved havneanlæg har hidtil været forstået moler og kajer og de funktioner, der nødvendiggøres af anlæggets funktion som havn. Begrebet dækker både over trafikhavne, fiskerihavne og lystbådehavne, og det har i praksis været antaget, at der er tale om havne optaget i Den Danske Havnelods.

Bestemmelsen videreføres og er alene ændret redaktionelt.

Mens selve havneanlægget slet ikke er omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer i naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, er landarealerne ved en havn kun undtaget fra lovens forbud, hvis de ved lokalplan er udlagt til havneformål og anvendes som sådan. Det drejer sig om f.eks. arealer til oplag, kraner, havnetilknyttede virksomheder, stejlepladser mv.

Byggeri og anvendelse til andre formål end havneformål er generelt ikke omfattet af undtagelsen, f.eks. hotelbyggeri, ferie- og fritidsbebyggelse og boligbebyggelse. Det vil være op til kommunen at afgøre, om et byggeri er i overensstemmelse med kommunens lokalplan.

Om der i det enkelte tilfælde er tale om et havneformål beror på en konkret vurdering og vil efter gældende praksis variere efter havnens karakter og kan derfor ud over havnetilknyttet industri og håndværk omfatte f.eks. klubhuse, kiosker, caféer og mindre butikker. Det betyder, at det har været en konkret fortolkning i det enkelte tilfælde, om en café, virksomhed eller andet kan betragtes som havneformål det pågældende sted, og det vil variere efter havnens karakter. En restaurant kan efter omstændighederne anses som havneformål i en større havn, men ikke i en lille naturhavn.

Det har i praksis givet anledning til fortolkning i konkrete tilfælde, om der er tale om en havnelokalplan, idet lokalplaner i mange tilfælde udlægger arealer til flere formål, f.eks. dels havneformål, dels offentlige formål og endelig f.eks. rekreative formål og klubhuse.

Den foreslåede bestemmelse viderefører den gældende undtagelse fra lovens forbud for så vidt angår anlæg med havneformål, når en lokalplan udlægger arealet i tilknytning til havnen til havneformål. Det betyder, at også f.eks. sejlkubber og lignende rekreative formål, kan være omfattet.

Bestemmelsen suppleres med forslaget til § 15b, stk. 2, nr. 1-3, om forskellige anlæg og faciliteter, der uanset karakteren af den enkelte havn vil kunne anlægges uden dispensation fra bestemmelsen om strandbeskyttelseslinjen. Der henvises til lovforslagets bemærkninger om disse bestemmelser.

Til § 15b, stk. 2, nr. 1

Ønsker om etablering af klubhuse og forskellige faciliteter til rekreative formål på havne har i mange tilfælde givet anledning til fortolkning af reglerne, herunder om der for det konkrete havneareal var tale om havneformål, hvorefter anlægget kunne opføres uden dispensation, eller om dispensation var påkrævet. Der er givet dispensation i mange tilfælde.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for, at roklubber, sejlkubber, kajakklubber, vinterbaderklubber samt lystfiskerforeninger og lignende med tilknytning til kyst og hav på en havn vil kunne opføre og udvide klubhuse og tilhørende anlæg til brug for klubberne uden forudgående dispensation.

Der er tale om en forenkling af reglerne, idet det ikke længere vil være nødvendigt at vurdere i hvert enkelt tilfælde, om der er tale om havneformål, og de nævnte klubber vil uanset havnens størrelse kunne opføre de nævnte klubbygninger og anlæg uden dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Opførelsen vil alene være reguleret af blandt andet lokalplanen og eventuelle krav i bygge-loven.

Til § 15b, stk. 2, nr. 2

Efter de gældende regler forudsætter etablering og placering af shelters, legepladser og bålpladser mv. på havne, der er omfattet af § 15 om strandbeskyttelseslinjen, forudgående dispensation, da sådanne anlæg normalt ikke er omfattet af undtagelsen fra kravet om dispensation for bebyggelse og anlæg til havneformål.

Efter gældende praksis gives der normalt dispensation til begrænsede udvidelser og nyanlæg af foranstaltninger til støtte for friluftslivet, f.eks. mindre parkeringspladser, toiletbygninger, naturformidlings- og miljøinformation og beskedne opholdsfaciliteter for friluftslivet primært til brug for offentligheden. Det gælder både på havne og på arealer, hvor det efter en konkret vurdering er muligt under hensyn til formålet med strandbeskyttelseslinjen.

Forslaget giver bredere muligheder for de nævnte institutioner, og der er tale om en forenkling af reglerne, idet de nævnte anlæg kan etableres uden dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen på arealer omfattet af en havnelokalplan, uanset at aktiviteten ikke kan anses som havneformål.

Til § 15b, stk. 2, nr. 3

Efter gældende regler forudsætter ændret anvendelse af overflødiggjorte havnebygninger inden for strandbeskyttelseslinjen forudgående dispensation.

Praksis er lempelig for så vidt angår ændret anvendelse af overflødige havnebygninger til rekreative formål for offentligheden men relativt restriktiv for andre ændringer i anvendelsen, f.eks. anvendelsesændring til indretning af virksomheder, overnatning mv.

Forslaget indebærer, at eksisterende havnebygninger, f.eks. bygninger til brug for fiskerierhvervet, lagerhaller mv., der ikke længere bruges til formålet, og som ellers risikerer at stå tomme, uden forudgående dispensation kan indrettes til formål, der fremmer turismen, forudsat ændringen er i overensstemmelse med lokalplanen for det pågældende område.

Til nr. 6

Til § 16, stk. 3

Den gældende bestemmelse i § 16, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at etablere bebyggelse, dvs. om- og tilbygninger, terrænændringer og lignende. Forbuddet omfatter også opstilling af campingvogne og lignende.

Forbuddet omfatter således opførelse af bebyggelse, herunder skure, drivhuse, terrasser, højbede og større legeredskaber som rutsjebaner og klatrestativer og lignende.

Praksis er restriktiv, og der er efter hidtidig administrativ praksis meddelt dispensation til en visse af disse anlæg og installationer.

For at give ejere af ejendomme, der er omfattet af sø- og åbeskyttelseslinjen, de samme muligheder for at kunne indrette deres haver med sådanne mindre anlæg, bygninger og installationer, som det foreslås for haver inden for strandbeskyttelseslinjen, giver den foreslåede bestemmelse mulighed herfor, når anlægget eller indretningen opføres i

tilknytning til beboelsen og højst 15 m fra boligen, således at der ikke længere skal søges om dispensation på forhånd.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at opføre en terrasse i niveau og sammenhæng med boligen, et skur på op til 10 m², højbede, sandkasse, gyngestativ og andre legeredskaber m.v. uden forudgående dispensation, når det opføres i tilknytning til beboelsen. For helårshuse gælder dette også opførelse af et mindre drivhus eller f.eks. en carport på op til 10 m².

Tilknytningskravet er mere restriktivt end i anden lovgivning, der indeholder tilknytningskrav, f.eks. planlovens landzoneregler, hvilket skyldes hensyn til landskabet og de særlige beskyttelsesinteresser, der gør sig gældende langs vandløb og ved søer og i f.eks. åbne ådale. Bestemmelsen gælder i haver og ikke på andre arealer, naturarealer eller marker.

Til nr. 7

Til § 65, stk. 1, 2 og 4

Den gældende bestemmelse i § 65 fastsætter mulighederne for at meddele dispensation fra naturbeskyttelseslovens bestemmelser om bygge- og beskyttelseslinjer samt andre bestemmelser.

Med den foreslåede ændring udskilles den del af bestemmelsen, der vedrører dispensation fra § 8 og § 15 om dispensation fra bestemmelserne om klitfredning og strandbeskyttelse til en selvstændig bestemmelse. Den foreslåede bestemmelse har til formål at forenkle reglerne.

Til nr. 8

Til § 65b, stk. 1 og 2

Den foreslåede bestemmelse svarer uændret til den gældende § 65, stk. 1 og 5. Hele den foreslåede bestemmelse i § 65b er udskilt til en selvstændig bestemmelse for at gøre reglerne mere klare.

Til § 65b, stk. 3, nr. 1

Placering af fritliggende terrasser, udhuse og mindre bygninger er omfattet af det gældende forbud i § 15, stk. 1, mod tilstandsændringer. Efter gældende praksis meddeles normalt afslag på etablering af disse anlæg, ikke mindst når de placeres uden tilknytning til beboelsen på en ejendom.

Med forslaget bliver det muligt at meddele dispensation til sådanne anlæg, uden at der foreligger et særligt tilfælde. Der skal dog fortsat i overensstemmelse med lovens formål varetages hensyn til kystlandskabet, og en dispensation kan kun meddeles, hvis hensyn til bl.a. Natura 2000-områder og ”bilag IV-arter” ikke taler afgørende imod. Det betyder for eksempel, at et markant anlæg med en hævet terrasse, der ønskes opført på et åbent areal ikke kan forvente at få dispensation, hvorimod tilsvarende anlæg i lukkede haver eller haver med beplantning vil kunne opnå en dispensation. Inden for Natura 2000-områder vil praksis være mere restriktiv end uden for.

Til § 65b, stk. 3, nr. 2

Forbuddet i § 15, stk.1 mod tilstandsændringer omfatter også forbud mod opførelse af tilbygninger til helårshuse og sommerhuse.

Efter praksis kan der i særlige tilfælde meddeles dispensation fra forbuddet, hvis der foreligger en særlig begrundelse herfor. I særlige tilfælde har sociale hensyn, f.eks. hensyn til børn med funktionsnedsættelser, været lagt til grund for meddelelse af dispensation til udvidelse af bygninger med henblik på indretning af bygninger til særlige behov, f.eks. bredere døre og større rum.

Den foreslåede bestemmelse giver flere muligheder for at meddele dispensation under hensyn til et medlem af husstanden med væsentlige funktionsnedsættelser, hvis det er dokumenteret, f.eks. efter anbefaling fra læge eller hospital eller kommunen, at en udvidelse af boligen er nødvendig som følge af denne funktionsnedsættelse.

Til § 65b, stk. 3, nr. 3

Forbuddet i § 15, stk.1 mod tilstandsændringer omfatter også opførelse af tilbygninger til sommerhuse.

Efter hidtidig praksis meddeles der normalt ikke dispensation til udvidelse af boliger inden for strandbeskyttelseslinjen. Dog meddeles efter praksis dispensation til udvidelse af mindre sommerhuse under 40 m² til modernisering af bad og toilet, således at der kan opføres 5 -7 m² hertil.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for, at der - uanset sommerhusets størrelse - kan ske en mindre udvidelse af sommerhuse med henblik på modernisering af toilet- og bedefaciliteter uanset sommerhusets størrelse.

Til § 65b, stk. 3, nr. 4

Forbuddet i § 15, stk.1 mod tilstandsændringer omfatter også forbud mod placering af permanent opstillede faste bord-bænkearrangementer og lignende uden for haver.

Efter praksis meddeles dispensation til opstilling af permanente bænke og lignende, når de kommer en bredere kreds af offentligheden til gode, mens der meddeles afslag, når bænke opstilles til privat brug, ikke mindst på steder hvor offentligheden har ret til at færdes i henhold til naturbeskyttelseslovens § 22.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at opnå dispensation til permanent opstilling af en mindre bänk også uden for haver. Bænken må ikke vanskeliggøre offentlighedens ret til at færdes langs stranden, jf. naturbeskyttelseslovens § 22.

Til § 65b, stk. 3, nr. 5

Naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, om forbud mod tilstandsændringer fastsætter også forbud mod udstykning og arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel. Efter administrativ praksis meddeles normalt dispensation til hensigtsmæssige omlægninger af ejendomsstrukturen i jordbrugerhvervet. Under hensyn til formålet med bestemmelsen om

strandbeskyttelseslinjen om friholdelse af de mest kystnære arealer mod bebyggelse og andre tilstandsændringer, dispenseres der ikke til udstykning, herunder udstykning, hvorved der opstår nye ejendomme med adgang til kysten.

Der findes imidlertid ejendomme, der er bebygget med et antal sommerhuse eller fritidshuse på lejet grund, hvor de enkelte huse ikke er selvstændigt matrikulerede. Arealerne omkring sådanne huse er i mange tilfælde klart afgrænsede.

Bestemmelsen giver mulighed for at meddele dispensation til, at sådanne ejendomme opdeles i selvstændige matrikelnumre for hvert enkelt hus med et hus pr. ejendom, samt sikring af vejadgang til de enkelte matrikler.

Til § 65b, stk. 3, nr. 6

Forbuddet i § 15, stk. 1 mod tilstandsændringer omfatter også etablering af træfortove og lignende på strandbredden.

Bl.a. kommunernes ansøgninger efter den særlige forsøgsordning i planloven om kyst- og naturturisme har i flere tilfælde vist et ønske om at kunne placere træfortove og lignende på strandbredden for at lette adgangen til kysten, herunder personer med funktionsnedsættelser og ønsker om fitnessredskaber og boldnet og lignende til brug for motionister, strandgæster og turister.

Forslaget skal give mulighed for at give dispensation hertil på de mest besøgte badestrande og vedrører alene anlæg, der er tilgængelige for offentligheden.

Til § 65b, stk. 3, nr. 7

Forbuddet mod tilstandsændringer i § 15, stk. 1, omfatter ikke kun bygninger men også etablering af mindre anlæg, indretninger og konstruktioner som petanquebaner, minigolfbaner, terrasser, grillpladser og lignende, der efter de gældende regler kun kan etableres efter forudgående dispensation. Dispensationspraksis er restriktiv for etablering af sådanne anlæg og indretninger.

Den foreslåede bestemmelse skal give turismevirksomheder knyttet til kysterne flere muligheder for at få dispensation til en række mindre anlæg og indretninger m.v. i tilknytning til virksomhedernes bygninger til brug for gæsternes ferie- og friluftaktiviteter.

Ved turismevirksomheder forstås campingpladser, feriecentre, golfbaner, hoteller, dyreparker, restauranter, strandcaféer, konferencecentre og kursus ejendomme, bed and breakfast og andre overnatningsfaciliteter, pizzeriaer, grillbarer, isbarer o.l.

Efter forslaget kan de nævnte anlæg, indretninger og konstruktioner placeres på virksomhedens ejendom i tilknytning til virksomhedens bygninger, dvs. op til 10 -15 m fra hovedbebyggelsen og uden for strandbredden, dvs. ved turismevirksomhedens centrale bygninger. Anlæggene vil dermed ikke kunne placeres spredt rundt på ejendommen eller løsrevet fra andet byggeri. Endvidere forudsættes, at sådanne anlæg i videst muligt omfang søges placeret bag ved den eksisterende bebyggelse og væk fra kysten.

Den foreslåede bestemmelse giver turismevirksomheder mulighed for at udvikle og modernisere virksomheden og dermed tiltrække flere turister ved at opnå dispensation til større anlæg som tennisbaner og svømmebassiner, når de opføres i tilknytning til virksomheden på dennes ejendom.

Det vil primært være hoteller, restauranter og andre turismevirksomheder med bygninger trukket væk fra stranden, der vil have mulighed for at få dispensation, mens strandcafeer og turismevirksomheder, der ligger meget åbent eller på eller lige ved strandbredden ikke kan forvente at få dispensation.

Tilknytningskravet skal ud over hensynet til natur og landskab varetage hensynet til at sikre, at offentlighedens adgang til strandene efter lovens § 22, jf. § 22, stk. 3, ikke vanskeliggøres eller forhindres.

Til § 65b, stk. 3, nr. 8

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i § 65b, stk. 3, nr. 6, gælder forbuddet mod tilstandsændringer i § 15, stk. 1, både etablering af bygninger men også af mindre anlæg, indretninger og konstruktioner som boldnet, fliser, permanent opstillede borde og bænke mv., der efter de gældende regler kun kan etableres efter forudgående dispensation.

Dispensationspraksis er restriktiv for etablering af sådanne anlæg og indretninger, navnlig når de placeres uden tilknytning til eksisterende virksomhed eller anlæg og alene kan bruges af en begrænset kreds.

Den foreslåede bestemmelse giver hjemmel til, at miljø- og fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler om muligheden for at dispensere til, at eksisterende turismevirksomheder knyttet til kysterne kan placere faciliteter til brug for friluft- og ferieaktiviteter, som opføres uden tilknytning til virksomhedens eksisterende bebyggelse. Det forudsættes, at ministeren opnår enighed med aftaleparterne bag dette lovforslag om udformningen af sådanne regler, inden reglerne udstedes.

Det kan være mindre anlæg og indretninger m.v. som en grillplads, boldnet, en vinterbaderhytte eller borde- og bænke til brug for gæsternes ferie- og friluftaktiviteter.

De nærmere krav til dispensationsadgangen fastsættes i en bekendtgørelse på baggrund af en nærmere undersøgelse, jf. nærmere de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Kravene i en kommende bekendtgørelse skal ud over hensynet til natur og landskab varetage hensynet til at sikre, at offentlighedens adgang til strandene efter lovens § 22, jf. § 22, stk. 3, ikke vanskeliggøres eller forhindres.

Til § 65b, stk. 4

Efter den gældende bestemmelse i § 65, stk. 4, kan forbuddet i § 15, stk. 1, fraviges ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervsmæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden

for den udvidede strandbeskyttelseslinje, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.

Bestemmelsen blev indsat ved ændringen af naturbeskyttelseslovens § 15 i 1999 i forbindelse med fastsættelse af regler om ikrafttrædelse af den udvidede strandbeskyttelseslinje, dvs. ændringen af beskyttelseslinjen fra en 100 meterlinje til en 300 meterlinje.

Bestemmelsen videreføres uændret i den foreslåede § 65b, stk. 4.

Til § 65b, stk. 5

Efter den gældende § 65, stk. 1, kan forbuddet i § 15, stk. 1, kun fraviges i særlige tilfælde. Det betyder, at udgangspunktet er, at forbuddet ikke fraviges, men særlige grunde kan muliggøre en dispensation, der dog ikke må indebære risiko for præcedensvirkning.

I overensstemmelse med praksis dispenseres der normalt til mindre foranstaltninger til støtte for friluftslivet og dermed til fremme af turismen, f.eks. til stier, shelters, toiletbygninger, formidling, bænke, p-pladser mv. til offentlige formål.

Den foreslåede bestemmelse gør det muligt at meddele dispensation til byggeri og anlæg til foreningsaktiviteter, som ikke kan betragtes som offentlige formål eller alment formål, da der ofte kræves medlemskab af sådanne foreninger, men som dog kommer en kreds af borgere til gavn. Det kan dreje sig om byggeri og anlæg til f. eks. grejopbevaring, bålhytter og omklædnings- og toiletfaciliteter mv. Det samme vil gælde for børneinstitutioner, skoler mv.

Bestemmelsen forudsætter, at den pågældende forening eller institution råder over arealet ved eje eller leje eller ved aftale med en offentlig ejer.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de foreslåede muligheder for klubber mv., der ligger på havne og er tilknyttet kyst og strand i den foreslåede § 15b, for uden dispensation at opføre og udvide klubhuse mv. på havnen.

Forslaget vedrører arealer uden for havne, dvs. almindelige strand- og kyststrækninger. Kravet om, at et anlæg skal placeres i tilknytning til eksisterende anlæg eller indretninger mv., som f.eks. skovplantninger, en eksisterende parkeringsplads eller eksisterende bygninger som informationsbygninger og toiletbygninger og lignende sikrer, at der ikke opføres bebyggelse på helt åbne kyststrækninger i strid med formålet med bestemmelserne om strandbeskyttelseslinjen og klitfredning.

Med forslaget kan der dispenseres til placering af mindre anlæg, indretninger og bygninger, f.eks. et grejskur til kajakklubber, der i øvrigt har klubhus på en havn eller andetsteds, til brug på lejrture, eller dispensation til shelters, madpakkehytter og bålhytter for skoler og institutioner, men ikke til anlæg som udsigtsplatforme og tårne.

Forslaget vil kunne understøtte turismeerhvervene ved, at sådanne anlæg til f.eks. kajak-, ro- eller surferklubber kan skabe levende og aktive miljøer knyttet til kysten, der vil tiltrække turister.

Der skal alene kunne meddeles dispensation til et begrænset antal anlæg, indretninger eller bygninger på en konkret lokalitet, således at der fortsat tages hensyn til de kystlandskabelige forhold, og at det sikres, at anlæggene indpasses arkitektonisk, herunder i forhold til placering, størrelse og antal i kystlandskabet.

For at sikre, at kommunerne inddrages i valget af placering af sådanne anlæg, kan der kun meddeles dispensation til sådanne ikke offentlige anlæg, hvis kommunalbestyrelsen har lokalplanlagt herfor. Hermed sikres det, at også offentligheden og naboerne er inddraget i planlægningen.

Kystlandskabelige hensyn, herunder hensynet til at bevare og sikre de åbne kyster, skal bl.a. sikre, at arealerne fortsat har karakter af mere eller mindre åbne kyst- og naturarealer.

Med forslaget er det således hensigten, at der kan tillades enkelte rekreative anlæg på det pågældende sted for således at bevare kystnaturen og kystlandskabet, som de nævnte anlæg netop skal understøtte oplevelsen af.

Det indebærer, at der også i kommuneplanen skal være retningslinjer for, hvor på kyststrækningen det vil være relevant at tillade disse anlæg, hvis kommunen ønsker sådanne anlæg. Planlægningen skal ske, så de åbne kyststrækninger altid bevares, og så faciliteterne som udgangspunkt udformes og placeres, hvor de falder naturligt ind i stedets natur og landskab, og så den frie adgang til strandene ikke hindres.

I overensstemmelse med de gældende regler om udpegning af Natura 2000-områder og beskyttelsen af "bilag IV-arter" og andre beskyttede arter, må der ikke dispenseres til anlæg og indretninger, hvis det indebærer skade eller risiko for skade på disse arealer.

Det forudsættes ved administrationen af bestemmelsen, at offentlighedens adgang til strande og udyrkede arealer m.m. ikke forringes, jf. nærmere bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 6, hvorefter kommunalbestyrelsen skal have lejlighed til at udtale sig.

Det forudsættes, at den, der ønsker at opføre et anlæg, ejer arealet eller har rådighed over det på anden måde.

Til § 65b, stk. 6

De foreslåede bestemmelser i § 65b, stk. 3 og 5 gælder alene adgangen til at meddele dispensation inden for strandbeskyttelseslinjen. Den gælder ikke klitfredede arealer, hvor der skal tages særligt hensyn til at undgå risiko for sandflugt.

Risiko for sandflugt gør sig i mange tilfælde mindre gældende på strandbredden. Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at meddele dispensation til at placere anlæg til turismevirksomheders ferie- og fritidsaktiviteter uden tilknytning til virksomhedens bebyggelse, som nævnt i § 65b, stk. 3, nr. 8 på klitfredede arealer og tilsvarende til etablering af mindre faciliteter for foreninger og institutioner som foreslået i § 65b, stk. 5, hvis anlægget placeres på stranden.

Det forudsættes, at offentlighedens adgang til færdsel og ophold på strande og klitfredede arealer ikke dermed vanskeliggøres eller forhindres, jf. naturbeskyttelseslovens § 22 og § 25.

Til § 65b, stk. 7

Den foreslåede bestemmelse giver miljø- og fødevareministeren hjemmel til at fastsætte vilkår om, at de mindre faciliteter, hvortil der er meddelt dispensation efter stk. 5, der ikke har været benyttet i 3 år eller mere, skal fjernes eller overgå til andre brugere. Udgangspunktet vil være, at anlægget fjernes, men det kan undgås, at anlægget skal fjernes, hvis ejeren kan overdrage anlægget til andre brugere, hvis miljø- og fødevareministeren kan godkende den nye anvendelse af anlægget, og hvis den nye bruger overtager ansvaret for anlægget.

Perioden, hvor anlægget har været ubenyttet er sat til 3 år, idet det svarer til det gældende krav om kontinuitet i § 66, stk. 2.

Ministeren kan endvidere fastsætte vilkår om, at sådanne faciliteter skal stilles til rådighed for offentligheden i det omfang, dette er muligt, hvis ejeren af bygningen er indforstået hermed. Det kan f.eks. være mindre anlæg som opsatte borde og bænke eller en åben bålhytte.

Til nr. 9

Til § 69, stk. 3

Efter § 69, stk. 1, kan miljø- og fødevareministeren bestemme, at reglerne i § 8 og §§ 15-18 om bygge- og beskyttelseslinjer ikke skal gælde for nærmere angivne områder. Kommunalbestyrelsen kan ansøge om ophævelse, og bestemmelsen finder i praksis anvendelse i forbindelse med kommunernes lokalplanlægning for byudvikling, når der dermed opnås en administrativ forenkling, hvor en række konkrete afgørelser om dispensation erstattes af en samlet afgørelse om ophævelse, og hvor naturbeskyttelseslovens formål tilgodeses i tilfredsstillende omfang.

§ 15 om strandbeskyttelseslinjen gælder både i byzone, landzone og sommerhusområder. I byzone har mange arealer været fritaget for strandbeskyttelseslinjen siden 1937-38, hvor reglerne blev gennemført. Det gælder for "Staden København og Købstædernes Bygrunde", samt på en række "bestemt afgrænsede områder, som naturligt hørte til en allerede eksisterende bymæssig bebyggelse", som blev konkret undtaget med Statsministeriets udstedelse af i alt 24 bekendtgørelser.

Med ændringen af naturbeskyttelsesloven i 1994 og 1999, hvor der blev indført en i princippet 300 m beskyttelseszone i byzone og landzone, blev der nedsat en midlertidig Strandbeskyttelseskommission, der skulle pege på, hvor linjen pga. bebyggelse og lignende skulle forløbe nærmere kysten end 300 m.

Ubebyggede byzonearealer, der ligger i tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse, skulle ikke omfattes af den udvidede strandbeskyttelseslinje, medmindre der var tale om større åbne arealer af væsentlig betydning for kystlandskabet. Endvidere skulle arealer med bebyggelse i betydeligt omfang i den hidtidige 100 meter beskyttelseszone undtages, hvis administration af linjen var uden betydning for lovens formål.

Det betyder, at store strækninger i byzone er helt uden beskyttelseslinje eller har en reduceret linje, dvs. mindre end 300 meter og mange steder mindre end 100 meter.

Kommunerne har udtrykt ønske om, at det bliver muligt at skabe mere sammenhæng mellem by og havn. Kommunerne har beskrevet dette ønske i KL's forslag fra marts 2015 "Danmark i vækst og balance - 32 konkrete løsningsforslag for den fysiske planlægning".

Det fremgår bl.a. at kommunerne ønsker, at de åbne kyststrækninger bevares som den store værdi, de er både for lokale borgere og for turister. Men i og foran byerne foreslås det, at der skal være mulighed for at udvikle byerne med boliger, ferie- og fritidsanlæg og bispisning, f.eks. ved at strandbeskyttelseslinjen ophæves her. De bynære strande, hvor beskyttelseslinjen ophæves, skal efterfølgende indgå i kommunernes almindelige planlægning.

Efter de gældende regler ophæves strandbeskyttelseslinjen normalt ikke, modsat de øvrige bygge- og beskyttelseslinjer, som kan reduceres af hensyn til for eksempel byudvikling, når en række hensyn ikke taler i mod.

Forslaget skal sikre, at det bliver muligt at ophæve strandbeskyttelseslinjen eller reducere strandbeskyttelseslinjen efter ansøgning fra en kommune på bynære arealer i havne og primært i byzone foran byen. Der tænkes på mindre arealer eller "lommer", der i dag ligger klemmt inde i et havneområde eller mellem havnen og de bebyggede byzonearealer.

Det er hensigten, at de kommuner, der ønsker det, efter lovens ikrafttræden og inden for den fastsatte tidsfrist kan søge miljø- og fødevareministeren om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på en havn og på eventuelle arealer mellem byen og havnen. Den enkelte kommune skal én gang for alle tage stilling til, på hvilke strækninger strandbeskyttelseslinjen søges ophævet i den pågældende kommune. Miljø- og fødevareministerens afgørelser træffes kommunevis, således at ministeren kan meddele én, samlet afgørelse for den enkelte kommune.

Kriterierne for at imødekomme en sådan kommunal ansøgning vil være baseret på en samlet vurdering af de landskabelige forhold på stedet og de eksisterende, konkrete bebyggelsesforhold på havnen og på kysten set i forhold til havnens karakter og afstanden mellem byen og havnen. Hvor der er tale om større havne eller havne med væsentlig, eksisterende bebyggelse, vil strandbeskyttelseslinjen som udgangspunkt kunne ophæves. Hvor der er tale om arealer, der ligger som en bræmme mellem byen og havnen, vil en ophævelse af strandbeskyttelseslinjen forudsætte, at der dog landskabeligt er en vis sammenhæng mellem byen og havnen, som skaber mulighed for at knytte byen og havnen tættere sammen.

Der vil ikke kunne søges om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på de åbne kyststrækninger.

Det skønnes, at der i hele landet i alt er i størrelsesordenen 30 km² arealer, der på én gang er både byzone og strandbeskyttede. Det svarer til en by af Horsens' størrelse. Dele af disse arealer er dog f.eks. skovarealer eller grønne landskabskiler.

Til nr. 10

Til § 71, stk. 4, nr. 1

Bestemmelsen indeholder hjemmel for miljø- og fødevareministeren til fastsættelse af regler med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet.

Den foreslåede bestemmelse indeholder alene konsekvensrettelser i forhold til de ændringer af lovens bestemmelser, der følger af lovforslaget.

Til nr. 11

Til § 78, stk. 4

Bestemmelsen i § 78, stk. 4, fastlægger klageadgangen for de afgørelser, der træffes af miljø- og fødevareministeren.

Den foreslåede bestemmelse indeholder alene konsekvensrettelser i forhold til de ændringer af lovens bestemmelser, der følger af lovforslaget.

Til § 2

Ikrafttrædelse

Overgangsbestemmelse i § 2 skal sikre, at bebyggelse, anlæg og indretninger, der er opført i strid med forbuddene i § 15, stk. 1, eller § 16, stk. 1, men som vil være lovlige i henhold til de foreslåede bestemmelser i §§ 15a, 15b og 16, stk. 3, kan opretholdes, uanset om de er påbudt lovliggjort efter de hidtil gældende regler i lov om naturbeskyttelse. Endvidere at verserende sager om ansøgning om anlæg og indretninger, der vil kunne etableres uden forudgående dispensation i overensstemmelse med de foreslåede bestemmelser i §§ 15a, og 15b og 16, stk. 3, bortfalder.

Lovforslaget sammenholdt med gældende regler

Gældende formulering	Lovforslaget
<p>1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EF-habitatdirektivet), EF-Tidende 1992, nr. L 206, side 7, som senest ændret ved Rådets direktiv 2006/105/EF af 20. november 2006, EU-Tidende 2006, nr. L 363, side 368, dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, EU-Tidende 2004, nr. L 143, side 56, og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2009, nr. L 20, side 7.</p>	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1578 af 8. december 2015 foretages følgende ændringer:</p> <p>1 Fodnoten til lovens titel affattes således:</p> <p>” 1) ”Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, EF-Tidende 1992, nr. L 206, s. 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, s. 193, og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2010, nr. L 20, s. 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, s. 193.”</p>
<p>§ 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må ikke etableres hegn, og arealerne må ikke</p>	<p>2. § 8, stk. 1 affattes således:</p> <p>” § 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må f. eks. ikke placeres bebyggelse, etableres</p>

<p>afgræsses. Der må ikke placeres campingvogne og lignende. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.</p>	<p>beplantning og ske terrænændringer, herunder etableres hegn eller placeres campingvogne og lignende, og arealerne må ikke afgræsses. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.”</p>
<p><i>Stk. 5.</i> Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, der udføres efter § 53, 2) landbrugsmæssig drift, herunder græsning, på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning, 3) sædvanlig hegning på de i nr. 2 nævnte arealer, 4) genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver, 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang, og 7) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning. 	<p>3. Efter § 8 indsættes:</p> <p>” § 8a. Forbuddet i § 8, stk. 1 gælder ikke for</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, der udføres efter § 53, 2) landbrugsmæssig drift, herunder græsning, på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning, 3) sædvanlig hegning på de i nr. 2 nævnte arealer, 4) genplantning af skovarealer og beplantning i lovligt eksisterende haver, 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang, og 7) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning. <p><i>Stk. 2.</i> Ved haver forstås bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der er undergivet en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller</p>

<p>§ 15. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljø- og fødevareministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.</p> <p><i>Stk. 4.</i> .....</p> <p><i>Stk. 5.</i> Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.</p>	<p>anvendes landbrugsmæssigt.”</p> <p>4. § 15 affattes således:</p> <p>” § 15. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder eller af de arealer, der ligger mellem strandbredden og den i stk. 2, nævnte strandbeskyttelseslinje. Der må f. eks. ikke placeres bebyggelse, etableres beplantning og ske terrænændringer, herunder etableres hegn eller placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljø- og fødevareministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse. ”</p>
<p><i>Stk. 4.</i> Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning, 2) genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver, 3) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme, 4) bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål, 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når 	<p>5. Efter § 15 indsættes § 15a og § 15b:</p> <p>”§ 15a. Forbuddet i § 15, stk. 1 gælder ikke for</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning, 2) genplantning af skovarealer og beplantning i lovligt eksisterende haver, 3) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme, 4) bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål, 5) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når

<p>bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang,</p> <p>7) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning, og</p> <p>8) kyststrækninger, der er klitfredede, jf. §§ 8 og 9.</p>	<p>bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang,</p> <p>6) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning,</p> <p>7) arealoverførsel i jordbrugserhvervet ved mageskifte eller ved salg af mindre jordlodder på op til 2 ha,</p> <p>8) plantning af få enkeltstående træer uden for haver,</p> <p>9) kyststrækninger, der er klitfredede, jf. §§ 8 og 9, og</p> <p>10) læskure til græssende dyr til brug for kogræsserlaug og tilsvarende foreninger og til dyrehold i forbindelse med naturpleje, jf. stk. 5.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Uanset forbuddet i § 15, stk. 1, kan en bolig genopføres på en eksisterende sokkel, hvis boligen har samme dimensioner som den bolig, den erstatter.</p> <p><i>Stk. 3.</i> I lovligt eksisterende haver, jf. stk. 4, kan der uanset forbuddet i § 15, stk. 1, placeres mindre installationer og faciliteter i tilknytning til boligen og højst 15 m fra denne, som en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede, et mindre skur på op til 10 m² samt sandkasse og andre legeredskaber. På tilsvarende måde kan opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Ved haver forstås bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der undergives en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Placering af læskure som nævnt i stk. 1, nr. 10, må kun ske efter forudgående anmeldelse til miljø- og fødevareministeren. Miljø- og fødevareministeren skal påse, at betingelserne efter stk. 1, nr. 10 er opfyldt. Såfremt miljø- og fødevareministeren ikke har</p>
--	---

	gjort indsigelse inden 2 uger fra den dag, anmeldelsen er modtaget, kan læskurene opstilles.
<p>§ 15, stk. 4, nr. 5</p> <p><i>Stk. 4.</i> Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) - 4) ..... 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, -8) 	<p>§ 15b. Forbuddet i § 15, stk. 1 gælder ikke for havneanlæg, dvs. moler, bolværker og lignende, samt for arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål for så vidt angår placering og udvidelse af bebyggelse og anlæg og lignende til havneformål.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Forbuddet i § 15, stk. 1 gælder ikke i følgende tilfælde, uanset om der er tale om havneformål:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) placering og udvidelse af klubhuse, opbevaringsskure, omklædningsfaciliteter samt anlæg og indretninger til brug for foreninger og klubber med tilknytning til havet og kysten, f.eks. rokklubber, sejlklubber, lystfiskerforeninger og kajakklubber og lignende, 2) placering og udvidelse af mindre anlæg som f.eks. legepladser, shelters, bålhytter, madpakkehytter og bålpladser til brug for børneinstitutioner, daginstitutioner og folkeskoler og lignende og 3) ændret anvendelse af overflødiggjorte havnebygninger til formål, der kan fremme turismen.”
	<p>6. I § 16 indsættes efter stk. 2:</p> <p>”<i>Stk. 3.</i> I lovligt eksisterende haver, jf. § 8a, stk. 2, og § 15a, stk. 4, kan der uanset forbuddet i § 16, stk. 1, placeres mindre installationer og anlæg i tilknytning til boligen og højst 15 m fra denne, som en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede, et mindre skur på op til 10 m² samt sandkasse og andre legeredskaber. På tilsvarende måde kan opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger.”</p> <p>Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.</p>

<p>§ 65. Miljø- og fødevareministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, og § 15, stk. 1.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Kommunalbestyrelsen kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, og § 19. Den pågældende skovejer skal underrettes, før der træffes afgørelse om undtagelse fra § 17, stk. 1.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, og § 18, stk. 1. Miljø- og fødevareministeren kan bestemme, at kommunalbestyrelsen skal indhente en udtalelse fra ministeren, før der træffes afgørelse vedrørende § 18, stk. 1.⁴⁾</p> <p><i>Stk. 4.</i> Ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervsmæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gør miljø- og fødevareministeren undtagelse fra § 15, stk. 1, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.</p> <p>Stk. 5 -7 ...</p>	<p>7. § 65, stk. 1, 2 og 4, ophæves.</p> <p>Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 1 og 2, og stk. 5-7 bliver stk. 3-5.</p>
<p>§ 65. Miljø- og fødevareministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, og § 15, stk. 1.</p> <p>.....</p> <p><i>Stk. 5.</i> Miljø- og fødevareministeren kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i §§ 8 og 15, når det er nødvendigt for at realisere en lokalplan om udbygning med vindmøller i overensstemmelse med kommuneplanlægningen.</p>	<p>8. Efter § 65a indsættes:</p> <p>” § 65b. Miljø- og fødevareministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1 og § 15, stk. 1.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Miljø- og fødevareministeren kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8 og § 15, når det er nødvendigt for at realisere en lokalplan om udbygning med vindmøller i overensstemmelse med kommuneplanlægningen.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Miljø- og fødevareministeren kan gøre undtagelse fra § 15, stk. 1, til</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mindre bygninger, anlæg og installationer i haver, som nævnt i § 15a, stk. 3, men som placeres uden tilknytning til beboelsen, samt andre mindre anlæg og installationer, som f.eks. drivhuse på op til 10 m² og

<p><i>Stk. 4.</i> Ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervsmæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gør miljø- og fødevareministeren undtagelse fra § 15, stk.</p>	<p>hævede terrasser,</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) udvidelse af boliger, når udvidelsen sker af hensyn til medlemmer af husstanden med funktionsnedsættelser, og der er et dokumenteret behov for en udvidelse af boligen af hensyn til denne funktionsnedsættelse, 3) en mindre om- eller tilbygning med henblik på modernisering og udvidelse af toilet- og badefaciliteter i eksisterende sommerhuse, 4) placering af en mindre bæk på egen grund også uden for haver, 5) udstykning af arealer i sommerhusområder eller områder med fritidshuse, hvor der er tale om flere allerede eksisterende huse på lejet grund, med henblik på selvstændig matrikulering af arealer om de enkelte huse, 6) kommunalbestyrelsens etablering af træfortove og lignende på strandbredden for at lette offentlighedens færdsel over stranden til havet på strande med mange besøgende, når de er udformet, så de falder naturligt ind i forhold til natur og landskab, 7) placering af mindre anlæg til eksisterende turismevirksomheder på virksomhedens ejendom i tilknytning til den eksisterende bebyggelse, f.eks. en pavillon, en tennisbane, en swimmingpool, en petanquebane eller borde og stole, og 8) placering af faciliteter til brug for eksisterende turismevirksomheders friluft- og ferieaktiviteter, som opføres uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. De nærmere regler om de nævnte faciliteter fastsættes af miljø- og fødevareministeren. <p><i>Stk. 4.</i> Ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervsmæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gør miljø- og fødevareministeren undtagelse fra § 15, stk. 1, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde,</p>
--	--

<p>1, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.</p>	<p>medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Miljø- og fødevareministeren kan gøre undtagelse fra § 15, stk. 1, til placering af mindre faciliteter langs stranden for klubber, foreninger og institutioner, som f.eks. omklædningsfaciliteter, skure til opbevaring af udstyr, bålhytter, shelters og lignende i følgende tilfælde:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. De nævnte faciliteter skal opføres i tilknytning til eksisterende anlæg, som for eksempel en parkeringsplads eller vejnedkørsel, og b. arealet skal være omfattet af en lokalplan, der giver mulighed for opførelse af et nærmere bestemt antal bygninger og anlæg. <p><i>Stk. 6.</i> Bestemmelserne i stk. 3, nr. 8 og stk. 5, gælder også på arealer omfattet af § 8, stk. 1, hvis anlægget placeres på stranden.</p> <p><i>Stk. 7.</i> Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte vilkår om, at mindre faciliteter, hvortil der er meddelt dispensation efter stk. 5 og 6, der ikke har været benyttet i 3 år eller mere, skal fjernes eller overgå til andre brugere. Ministeren kan endvidere fastsætte vilkår om, at sådanne faciliteter skal stilles til rådighed for offentligheden i det omfang, dette er muligt, og ejeren af bygningen er indforstået hermed.”</p>
<p>§ 69. Miljø- og fødevareministeren kan bestemme, at reglerne i §§ 8 og 15-18 ikke skal gælde for nærmere angivne områder, jf. stk. 2. Miljø- og fødevareministeren kan ændre grænserne for beskyttelsen efter § 18, såfremt det beskyttede areal ikke derved forøges.</p> <p><i>Stk. 2.</i> En afgørelse efter stk. 1 vedrørende § 8 om klitfredningslinjen kan kun træffes, når det ikke vil indebære øget risiko for sandflugt eller på anden måde stride mod de hensyn, som klitfredningen skal varetage.</p> <p><i>Stk. 3 -5 ....</i></p>	<p>9. I § 69 indsættes som stk. 3:</p> <p>”<i>Stk. 3.</i> I en afgørelse efter stk. 1, kan miljø- og fødevareministeren efter ansøgning fra en kommune bestemme, at reglerne i § 15, stk. 1, ikke skal gælde nærmere bestemte bynære arealer i eller omkring havnen. Miljø- og fødevareministeren kan træffe én samlet afgørelse efter denne bestemmelse for den enkelte kommune. Ansøgning skal være indsendt inden 1. juni 2018.”</p> <p>Stk. 3 -5 bliver herefter stk. 4-6.</p>

<p>§ 71 .... <i>Stk. 4.</i> Miljø- og fødevarerministeren fastsætter med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tilladelser kan meddeles efter § 8, stk. 5, nr. 7, § 15, stk. 4, nr. 7, § 31, stk. 1, og § 32, 2) - 7) 	<p>10. I § 71, stk. 4, nr. 1 ændres ” § 15, stk. 4, nr. 7” til: ” 15a, stk. 1, nr. 6”.</p>
<p>§ 78. .... <i>Stk. 4.</i> Miljø- og fødevarerministerens afgørelser efter § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1, 2 og 4, og § 65, stk. 1, kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Miljø- og fødevarerministerens afgørelser efter § 65 a, stk. 1, kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet efter kapitel 12, for så vidt angår retlige spørgsmål.</p>	<p>11. § 78, stk. 4, ændres ”§ 65, stk. 1” til: ”§ 65b, stk. 1 og stk. 3-7”.</p>